

รายงานการวิจัย

การแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม
จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

รศ.ดร.พัชรี โภคาสัมฤทธิ์

มีนาคม 2555

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
118 ถนนเสรีไทย คลองจั่น บางกะปิ
กรุงเทพมหานคร 10240
ประเทศไทย

โทร : 662-375-8972

โทรสาร : 662-374-2759

Email : rcadmin@nida.nida.ac.th

©ปี พ.ศ. 2555 โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สงวนสิทธิ์ : ลิขสิทธิ์เป็นของผู้วิจัย และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีสิทธิ์นำไปเผยแพร่ได้
หากผู้วิจัยจะนำไปเผยแพร่ต้องระบุว่าได้รับทุนจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ข้อความและความคิดเห็นในสิ่งพิมพ์ฉบับนี้เป็นของผู้เขียน/คณะวิจัย มิใช่ของสถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่รับผิดชอบ
ต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากสิ่งใดในรายงานฉบับนี้

คำนำ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม ในการแปลอังกฤษเป็นไทยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในสาขาวิชาการแปลอังกฤษเป็นไทยที่ผู้วิจัยในฐานะผู้ทำการสอน และวิจัยการแปลมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาประมาณ 25 ปี ได้จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำมาสอนวิชาการแปลอังกฤษเป็นไทย และเพื่อบรรยายการใช้ภาษาแปลในยุคสมัยปัจจุบันตามหลักของการบรรยายภาษาและการบันทึกภาษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่เกี่ยวข้องกับการแปลภาษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ตลอดจนมุ่งเผยแพร่ผลงานวิจัยในการประชุมนานาชาติเพื่อความก้าวหน้าในวิชาการการแปลและเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับศาสตร์ของการแปล

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะภาษาและการสื่อสาร ตลอดจนสำนักวิจัยแห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบโครงสร้างของการวิจัยเป็นอย่างดี หวังว่าการวิจัยนี้จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้สนใจศาสตร์การแปลต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี โภคาสัมฤทธิ์
มีนาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมา	1
ความสำคัญ	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม	5
ทฤษฎีการแปล	5
ทฤษฎีอรรถศาสตร์	7
ชนิดของการแปล	8
วัฒนธรรมและการแปล	9
ภาษาและวัฒนธรรม	10
การปรับปรุงความหมายของคำ	12
การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	12
ลักษณะของงานแปลที่ดี	13
วจนปฏิบัติศาสตร์	14
ภาษาศาสตร์วรรณา	14
การเก็บข้อมูลเพื่อการบรรยายภาษา	15
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
การวิเคราะห์ทางภาษาและวัฒนธรรมของเทคนิคการแปล	17
การเก็บข้อมูล	17
การวิเคราะห์ข้อมูล	17
การสำรวจความคิดเห็นของนักแปล	17

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ชนิดและตัวอย่างการแปล	20
การแปลบุคคล.....	20
การแปลสัตว์.....	22
การแปลสิ่งของ.....	23
การแปลศาสนา	24
การแปลเวลา ชั่ง ตวง วัด.....	26
การแปลสถานที่	28
การแปลอาหาร	29
การแปลคำอุทาน	29
การแปลสุภาชิต	31
การแปลสำนวน.....	32
ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักแปลเกี่ยวกับการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม	35
ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล	35
- ผลการสัมภาษณ์.....	36
- ผลการตอบแบบสอบถาม.....	36

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเทคนิคการแปล	38
อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
อภิปรายผลการสำรวจความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม...	46
อภิปรายผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการแปลด้วยแบบสอบถาม	46
ข้อเสนอแนะ.....	47

บรรณานุกรม.....	48
-----------------	----

ภาคผนวก	51
---------------	----

บทคัดย่อ

สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) หมายถึงการแปลความหมายของคำทั้งที่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในภาษาแปลด้วยการใช้สิ่งทดแทนที่ใช้กันอยู่ในวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาแปลแล้วแทนการแปลด้วยเทคนิคอื่นๆ ตัวอย่างเช่น a black sheep อาจแปลว่า ลูกนอกคอก แทนที่จะแปลตรงตัวว่า แกะดำหรือแทนที่จะแปลด้วยการบรรยายว่าคนที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปและไม่เป็นที่ยอมรับ การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์การแปลด้วยเทคนิคการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเพื่อบรรยายชนิด ประเภท รูปแบบทางภาษาศาสตร์ และประเด็นทางวัฒนธรรม และเพื่อสรุปความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคนี้ ข้อมูลเป็นเอกสารที่สุ่มตัวอย่างมาจากเอกสารการแปลที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งมีความยาวประมาณ 1,000 หน้า โดยในส่วนของ 1 นำการแปลที่พบมาแยกประเภทตามความหมายออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่การแปลคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ อาหาร ความเชื่อและศาสนา การชั่ง ตวง วัด คำอุทาน สุภาชิต และสำนวน ในส่วนของ 2 ได้สำรวจความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคนี้ได้พบว่า นักแปลส่วนใหญ่รู้จักและเคยใช้เทคนิคนี้อย่างระมัดระวัง โดยเห็นว่าเหมาะสมกับการแปลเพื่อบอกความหมายควบคู่ไปกับการเห็นภาพพจน์ และใช้เป็นทางเลือกโดยนักแปลผู้ชำนาญ มีการอภิปรายผลการวิเคราะห์และมีข้อเสนอแนะสำหรับนักแปลจากผลการวิจัย

คำสำคัญ การแปลอังกฤษเป็นไทย การบรรยายภาษา สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม วัจนปฏิบัติศาสตร์

Abstract

Cultural substitution refers to the translation of some known or unknown concepts in the source language by using the substitution from the culture of the receptor language rather than by other available means of meaning equivalence. For examples, *a black sheep* is translated into literal Thai as *a cub outside a pen* rather than *a person with different and unacceptable characters*, and *a corner stone* is translated as *a supreme pole*, rather than *an indispensable and fundamental basis*. This study analyzes cultural substitution in English to Thai translation in order to document its types, linguistic patterns, and cultural significance; and to find and draw conclusions as to the translators' opinion of this technique. In the first part of the study, culturally substituted items were randomly collected from 1000 pages of different types of English to Thai translated works which were published during 2007 to 2011. These data were then classified and listed according to their generic types and presented in categorized tables with their linguistic and cultural comments as findings. The generic types found are; people, animal, religion and beliefs, objects, time and measurement, places, foods, proverbs, and idioms. In the second part, 12 translators whose works have been published during the past 10 years were asked to fill in questionnaires and interviewed on their opinions on cultural substitute translation technique. The conclusions of the opinions are provided, and the recommendations for the use of the findings and for further research are offered.

Keywords: English to Thai translation, descriptive linguistics, cultural substitution, pragmatics

การแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

Cultural Substitution in English to Thai translation

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การแปลเป็นความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจทางวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาที่เกี่ยวข้อง คือ ภาษาต้นฉบับ (source language) และภาษาแปล (receptor language) ความสามารถในการใช้และเข้าใจภาษาทั้งสองรวมไปถึงการใช้ทักษะการอ่าน การตีความ และการเขียน ผู้แปลต้องอ่านภาษาต้นฉบับอย่างลึกซึ้ง ในกรณีที่ต้นฉบับใช้ภาษาแบบสร้างสรรค์ (creative) หรือมีความกำกวม (ambiguous) ผู้แปลก็ต้องตีความ ต้องเข้าถึงต้นฉบับอย่างแท้จริงก่อนจะถ่ายทอดความหมายออกเป็นภาษาแปลที่เหมาะสมได้ การเข้าถึงต้นฉบับอย่างแท้จริง นอกจากจะมีความสามารถในการใช้ภาษาแล้วผู้แปลต้องเข้าใจและลุ่มลึกถึงวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับภาษา ทั้งนี้เนื่องจากภาษาเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมและวัฒนธรรมก็ถูกกำหนดโดยภาษาด้วยในทางกลับกัน (Larson, 1998) นักทฤษฎีการแปลหลายท่านได้เสนอให้ทำการศึกษาวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาแปล หรือให้นำผลการศึกษาวัฒนธรรมของภาษาที่เกี่ยวข้องการใช้ในการแปลและยังมีความเห็นว่าการแปลเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษาและการแปลก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้วย (Larson, 1998; Bassnett, 2007) การศึกษาเรื่องความเข้าใจในวัฒนธรรม การตีความภาษาให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมของภาษา และการถ่ายทอดความหมายของภาษาโดยการแปลและให้ผู้อ่านเข้าใจได้ลึกซึ้งเท่าเทียมกับความเข้าใจที่เจ้าของภาษาได้รับในการอ่านภาษาแม่ของตน เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับนักวิชาการแปล และนักแปลโดยทั่วไป เพราะเป็นลักษณะที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในการแปลได้ ตัวอย่างเช่น ในการชมเด็กที่น่ารักในภาษาอังกฤษอาจชมได้ตรงๆ ว่า Oh, what a cute baby! ซึ่งเมื่อแปลเป็นภาษาไทยให้ได้รับชาติเหมือนเป็นภาษาไทยที่คนไทยพูดกันก็อาจแปลได้ว่า “แหม! ช่างน่าเกลียดน่าชังเหลือเกิน” ซึ่งถ้าแปลกลับไปเป็นภาษาอังกฤษว่า “What an ugly baby!” ย่อมไม่ถูกต้องและถือเป็นการแปลที่ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมในการชมเด็กที่น่ารักของไทย การแปลให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมจึงอาจต้องมีลักษณะของเทคนิคการแปลแบบที่ต้องใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) มาใช้และเป็นเทคนิคที่น่าวิจัยค้นคว้าถึงลักษณะและชนิด ตลอดจนในการถ่ายทอดความหมายโดยเทคนิคการแปลนี้ให้ลุ่มลึกจนสามารถนำมาเป็นหลักในการแปลได้ต่อไป

ความสำคัญ

การวิเคราะห์การแปลด้วยเทคนิคการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อศาสตร์การแปล คือ

1. การแปลที่ดีย่อมต้องการสื่อความหมายและอารมณ์ความรู้สึกที่ภาษามีต่อผู้อ่านให้เท่าเทียมกัน ทั้งในการอ่านภาษาต้นฉบับและภาษาแปล การแปลตรงตัวเพื่อให้ได้ความหมายชัดเจนที่สุด อาจทำได้ไม่เต็มที่ในกรณีที่ต้องสื่ออารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนภาพพจน์ให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด เช่น การแปล castle ว่าปราสาทหิน (เพราะสร้างด้วยหิน) อาจให้ความหมายและภาพพจน์ต่อผู้อ่านไทยเหมือนปราสาทหินพิมายหรือพนมรุ้ง ซึ่งแตกต่างกันมากจากปราสาทซึ่งสร้างด้วยหินของยุโรป แต่ถ้าแปลว่าปราสาทเฉยๆ ก็ยังเป็นความหมายกว้างจนหมายถึงที่อยู่ของผู้ครองแผ่นดินเท่านั้น การแปลคำที่ความหมายทางวัฒนธรรมเช่นนี้จึงเป็นปัญหาในการแปล

2. การแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมโดยคำที่เลือกใช้สื่อความหมายอาจทำได้หลายวิธีโดยผู้แปลผู้มีความสามารถและประสบการณ์จะเลือกเทคนิคที่ดีที่สุดมาใช้ เช่น ใช้เทคนิคการยืมคำ เช่น การแปลคำว่า Lord ก็ใช้คำยืมว่า ลอร์ด ยืมชื่อ คน อาหาร และสถานที่เนื่องจากเป็นเทคนิคที่เหมาะสมที่สุด แต่การยืมคำไม่สามารถสื่อความหมายและภาพพจน์ของวัฒนธรรมได้ทุกกรณี เช่น การแปลสำนวนและสุภาษิตต้องเข้าใจและเห็นภาพได้จึงจะกินใจผู้อ่าน เช่น ถ้าแปล Rome was not built in one day. ว่ากรุงโรมไม่ได้สร้างในวันเดียว ก็แปลได้และอาจไม่เกิดปัญหาในการตีความสำหรับผู้อ่าน แต่ถ้าแปลว่า ซ้ำซ้ำได้พรวดเผลอมาก็จะเข้าใจได้เท่าเทียมกันอย่างง่ายดาย การแปลอย่างหลังจึงอาจเหมาะสมกว่าเมื่อมองในภาพรวมของการถ่ายทอดความหมายและความรู้สึกในขณะเดียวกัน

3. การแปลด้วยการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในกรณีที่เป็นทางเลือก คือ อาจแปลตรงตัวหรือยืมคำพร้อมบรรยายแทนได้เป็นสิ่งที่ผู้แปลต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อนแปล เนื่องจากถึงแม้จะให้ความหมายที่เท่าเทียมกัน แต่ภาพพจน์ที่ได้ อาจแตกต่างกันมาก เช่น แปล I packed my lunch for work ว่า ฉันห่อข้าวไปกินกลางวัน ที่ทำงาน อาจให้ความหมายเหมือนกันแต่ภาพพจน์ของอาหารที่ห่อข้าวไปกินอาจแตกต่างจาก แซนด์วิช ที่ฝรั่งทำไปกินกลางวันมาก แต่ถ้าแปลว่า ฉันห่ออาหารกลางวัน ไปกินที่ทำงาน อาจมีภาพพจน์ที่เป็นกลางมากกว่า การเลือกเทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจึงเป็นศิลปะที่ผู้แปลต้องเลือกและพิจารณาก่อนแปลว่าต้องการให้งานแปลสละสลวยเป็นภาษาไทยที่กลมกลืน เข้าใจง่ายและชัดเจนหรือต้องการเน้นที่การสื่อความหมายที่แม่นยำเป็นหลัก ซึ่งหลักในการแปลต้องการให้มีลักษณะทั้งแม่นยำ ชัดเจน และเป็นภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติด้วย

4. การรวบรวมข้อมูลทางภาษา การใช้ภาษาและการจำแนกชนิดและลักษณะของการใช้ภาษาตามหลักของการจัดบันทึกภาษา (Language documenting) และการบรรยายภาษา เป็นแขนงที่สำคัญและจำเป็นในการศึกษาภาษา ตัวอย่างการแปลของภาษาในยุคนี้ และการถ่ายโอนวัฒนธรรมที่เกิดในการแปลภาษา การตีความวัฒนธรรมด้วยมุมมองของภาษาไทยจากวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอังกฤษอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การบันทึกข้อมูลเช่นนี้จะเป็นหลักฐานของการใช้ภาษาไทยที่แปลมาจาก

ภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจนำไปอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยได้ เช่น การใช้กรรมวาจกที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ The government under the leadership of Mr. Chuan Leekpai ซึ่งแปลกันมาว่า รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย เป็นการใช่วาจกตาม passive voice ในภาษาอังกฤษ ซึ่งถ้าแปลเป็นภาษาไทยธรรมชาติซึ่งไม่ถูกครอบงำจากภาษาต้นฉบับก็อาจแปลได้ว่า รัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นผู้นำ หรือการแปล Welcome to Money Talk ว่า ขอต้อนรับเข้าสู่รายการมันนี่ทอล์ก ซึ่งเป็นการแปลตรงตัวจากสำนวนอังกฤษ ซึ่งอาจแปลเป็นภาษาไทยที่สละสลวยได้ว่า ต่อไปนี้ขอเชิญชมรายการ หรือถ้าจะให้เชิญชวนมากๆ อาจแปลว่าต่อไปมีความยินดีขอเชิญชมรายการมันนี่ทอล์ก ก็ได้ การที่ผู้แปลมีความเข้าใจและเห็นตัวอย่างการแปลด้วยเทคนิคการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญในการอนุรักษ์ภาษาไทย การบรรยายการใช้ภาษาไทยและอาจนำตัวอย่างไปใช้ในการสอนภาษาไทยให้แก่คนไทยและชาวต่างชาติได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์การแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (cultural substitution) มาช่วยในการถ่ายทอดความหมายให้ถูกต้องและได้รสชาติตามลักษณะธรรมชาติของภาษาโดยมุ่งวิเคราะห์

- 1) ชนิดของสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในการแปลอังกฤษเป็นไทย
- 2) ตัวอย่างของสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในการแปลอังกฤษเป็นไทยเพื่อบันทึกไว้ในการบรรยายภาษา
- 3) ประเด็นทางการถ่ายทอดความหมายที่สำคัญที่พบโดยเฉพาะทางด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม
- 4) ความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคการแปลชนิดนี้ในการแปลอังกฤษเป็นไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยใช้กรอบทฤษฎีทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์โดยเน้นทฤษฎีการแปล (translation theories) ประกอบกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (sociolinguistics) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (descriptive analysis) ตามหลักของการบันทึกภาษา (language documenting) การเลือกชนิดและการพบตัวอย่างการแปลจากข้อมูลที่เก็บได้ถือว่าต้องผ่านการวิเคราะห์ตามหลักการแปลแล้วจึงจะเลือกชนิดและตัวอย่างได้ถูกต้องตามหลักทฤษฎีการแปล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ใต้องค์ความรู้ทางการแปลที่จะนำไปใช้ในการสอนวิชาการแปลอังกฤษเป็นไทย
- 2) ได้ทราบถึงชนิดและประเภทของวัฒนธรรมของทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ที่ต้องใช้เทคนิคพิเศษในการถ่ายทอดความหมาย
- 3) ได้ความเข้าใจเทคนิคการแปลด้วยการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม ตลอดจนตัวอย่างการแปลด้วยเทคนิคนี้โดยเฉพาะตามที่ปฏิบัติกันอยู่จริง
- 4) ได้ข้อมูลในการจัดทำตำราการแปลที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของวิชาการแปลได้

- 5) ได้บรรยายภาษาแปลของภาษาไทยในยุคสมัยของข้อมูลตามหลักการบรรยายภาษา (language documentation)
- 6) ได้ทราบแนวทางในการแปลและความคิดเห็นของนักแปลในการใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมและเทคนิคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 7) การเสนอผลการวิจัยการแปลในการสัมมนาทางวิชาการระดับนานาชาติ จะช่วยเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติในการแปลอังกฤษเป็นไทยให้เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการการแปล และนักแปลนานาชาติ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (Cultural Substitution)

สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม หมายถึง คำที่ใช้บอกความคิด (concept) สิ่งของ (object) สถานที่ (place) บุคคล (person) สำนวน (expression) ในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ ซึ่งเมื่อแปลออกเป็นอีกภาษาหนึ่งนั้นผู้แปล ผู้ต้องการถ่ายทอดความหมายให้ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับเลือกที่จะใช้คำแปลที่ใช้เรียกความคิด สิ่งของ สถานที่ บุคคล หรือสำนวนที่ใช้กันอยู่ในภาษาแปลมาแทนคำแปลตรงๆ ซึ่งอาจถ่ายทอดได้ไม่ชัดเจน เช่น แปล Casanova ซึ่งเป็นคนที่ฝรั่งรู้ว่าหมายถึงคนเจ้าชู้ว่าขุนแผน ซึ่งคนในวัฒนธรรมไทยรู้ว่าเป็นคนเจ้าชู้ แปล corner stone ว่าเสาเอก แปล Oh my god! ว่า คุณพระช่วย! หรือแปล victim ว่าแพะรับบาป เป็นต้น การแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในลักษณะนี้ ผู้แปลมักใช้ในกรณีที่ต้องการให้ภาษาฟังดูเป็นธรรมชาติเหมือนเขียนขึ้นเป็นภาษาแปลเองเพื่อข้อมูลและข่าวสาร และยังหวังให้ผู้อ่านได้อารมณ์เข้าใจและเห็นภาพพจน์จึงถือเป็นการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์นอกเหนือไปจากการถ่ายทอดความหมายให้ตรงกับต้นฉบับ (fact) อย่างไรก็ตามการแปลโดยเทคนิคนี้ก็มีข้อจำกัดเพราะในกรณีที่สิ่งทดแทนมีรูปลักษณะต่างไปจากต้นฉบับมากๆ ก็อาจทำให้เกิดภาพที่บิดเบือนไปจากความจริงของต้นฉบับมากเกินไป ประมาจารย์แปลจึงกล่าวว่าการแปลโดยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมควรเป็นทางเลือกสุดท้ายและทำโดยระมัดระวังเท่านั้น (Larson, 1998) ในการวิจัยนี้ข้อมูลที่เก็บมาได้และวิเคราะห์เป็นชนิดและนำมาใช้เป็นตัวอย่าง เช่น แปลเกลือว่าน้ำปลา ถือว่าแปลไม่ผิดแต่เป็นการเลือกใช้เพื่อให้เกิดภาพพจน์และรสชาติตามวัฒนธรรม อาจสรุปหลักการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมได้ ดังนี้

1. มิใช่การแปลตรงตัวแบบคำต่อคำ เช่น Black sheep เป็นแกะดำ
2. ต้องมีความหมายที่เข้าใจได้ทันทีในวัฒนธรรมของภาษาแปล เช่น black sheep หมายถึงลูกนอกคอก เป็นที่เข้าใจได้ในทันทีโดยคนไทยทั่วไป
3. ให้ภาพพจน์และความหมายเท่าเทียมกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด
4. มิใช่การแปลผิดหรือการแปลไม่ตรงความหมาย เช่น การแปล a turkey ว่าควาย

ในการแปลสำนวนเกี่ยวกับความโง่ แต่เป็นทางเลือกของผู้แปลว่าต้องการให้ได้ทั้งความหมายและรสชาติของภาษา

ทฤษฎีการแปล

การแปลคือการเปลี่ยนรูปแบบ (form) จากภาษาต้นฉบับ (source language) ไปเป็นภาษาแปล (receptor language) โดยไม่เปลี่ยนความหมาย (meaning) และการแปลที่ดีจะต้องยังคงไว้ซึ่งรสชาติ อารมณ์ ความตั้งใจ ตลอดจนผลของภาษา (force) ที่มีต่อผู้อ่าน (Larson 1998, Newmark

1992) ภาษาแปลจะต้องเป็นธรรมชาติ ชัดเจน และถูกต้อง โดยไม่มีการตัดทอน เพิ่มเติม หรือบิดเบือนไปตามความเห็นของผู้แปลด้วย (Larson 1998)

ขั้นตอนในการแปลตามความคิดของ Larson (1998) ประกอบด้วย 1) การศึกษาภาษาต้นฉบับอย่างระมัดระวังทั้งในแง่ของคำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ สถานการณ์แวดล้อมในการสื่อความหมาย และองค์ประกอบทางวัฒนธรรม 2) นำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์และหาความหมาย 3) เขียนความหมายที่ได้ลงเป็นภาษาแปลโดยใช้หลักไวยากรณ์และรูปแบบที่ถูกต้องของภาษาแปล รวมทั้งหากมีประเด็นทางวัฒนธรรม ด้วย ตามขั้นตอนดังแผนภูมิต่อไปนี้

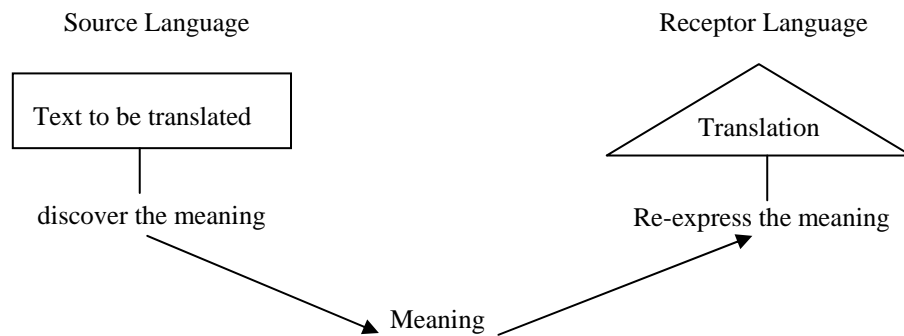

Figure 1: Larson's Translation Process

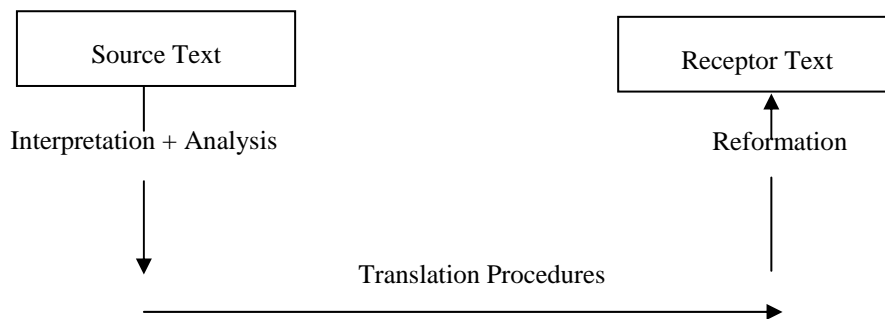

Figure 2: Newmark's Translation Process

รูปแบบและขั้นตอนการแปลในความคิดของ Newmark (1995) ประกอบด้วย การอ่านต้นฉบับ ศึกษาและวิเคราะห์ หลังจากนั้นจึงทำการแปลด้วยการหาความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อและนำมาเปลี่ยนให้เป็นภาษาตามหลักของภาษาแปลจึงจะได้ภาษาแปล

จะเห็นได้ว่า รูปแบบของ Larson (1998) และ Newmark (1995) ก็คล้ายคลึงกัน กล่าวคือมิใช่เป็นการแปลโดยตรงจากรูปแบบของภาษาต้นฉบับ แต่เป็นการหาความหมายของภาษาต้นฉบับด้วยการวิเคราะห์แล้ว จึงนำความหมายนั้นมาแสดงออกด้วยรูปแบบของภาษาแปล

ทฤษฎีอรรถศาสตร์ (Semantics)

นักวิชาการทางภาษาและความหมายได้ให้คำจำกัดความของอรรถศาสตร์ หรือวิชาที่ว่าด้วยความหมายไว้หลายนิยาม ดังเช่น

Katz (1972) กล่าวว่า อรรถศาสตร์คือการศึกษาความหมายของภาษาดังที่ได้แสดงไว้ในข้อความที่เป็นเนื้อหาโดยแยกออกจากการศึกษาโครงสร้างของภาษาและการออกเสียง

Bell (1991) กล่าวว่า ภาษาเป็นโครงสร้างที่มีรูปแบบ เรียกว่า “รหัส” ซึ่งประกอบด้วยหน่วยที่จะรวมกันเพื่อแสดงความหมายและในขณะเดียวกันภาษาก็จะมีระบบของการสื่อความหมายในรูปแบบที่ผ่าน “รหัส” เหล่านี้เพื่อหมายถึงสิ่งต่างๆ จนเกิดเป็นการสื่อสารที่มีคุณค่าคือเข้าใจกันได้

Larson (1998) แสดงทฤษฎีทางความหมายว่ามีสองระดับคือ ระดับโครงสร้างลึก (deep structure) และระดับโครงสร้างผิว (surface structures) โครงสร้างลึกก็คือความหมายที่ต้องการจะสื่อหรือความหมายที่แท้จริง (meaning) ส่วนเมื่อสื่อความหมายจะใช้รูปแบบที่เลือกให้เหมาะสมกับตัวความหมาย จุดประสงค์ และสถานการณ์ซึ่งก็คือรูปแบบ (form) ของโครงสร้างผิว เช่น เมื่อเราหิวน้ำ และต้องการขอน้ำดื่ม นั่นก็คือโครงสร้างลึก เราอาจพูดได้หลายรูปแบบเป็นโครงสร้างผิว เช่น

หิวจัง ขอน้ำกินหน่อย
 ขอน้ำหน่อย คอแห้งแล้ว
 ขอกินน้ำหน่อย หิวน้ำ

ทุกสำนวนมีความหมายตามโครงสร้างลึก แต่มีรูปแบบต่างๆ กันได้ตามแต่ผู้พูดจะเห็นเหมาะสม การสื่อความหมายจึงรวมไปถึงการเลือกใช้ภาษาตามสถานการณ์ (communication situation) เช่น ต้องการถาม บอกเล่า แสดงความโกรธ แสดงความพอใจ ก็จะเลือกโครงสร้างผิวที่แสดงสถานการณ์เหล่านี้ควบคู่ไปกับการเลือกคำ และโครงสร้างประโยค

หน่วยทางอรรถศาสตร์ (Semantic Units) สาร์สัน (1998) แบ่งชั้นของอรรถศาสตร์ออกเป็น

สรรพสิ่ง (things) ได้แก่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่เป็นธรรมชาติ และเหนือธรรมชาติ และสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น เค้ก ฝี่ เทพ หิน จักรภพ ความคิด และเลือด

เหตุการณ์ (events) ได้แก่การกระทำ การเปลี่ยนสภาวะ และประสบการณ์ เช่น กิน วิ่ง คิด ละลาย ยืด และยิ้ม

การขยายความ (attributes) อาจเป็นในแง่ของคุณภาพและปริมาณของสรรพสิ่ง หรือเหตุการณ์ เช่น ยาว หนา นุ่ม อย่างช้าๆ เล็กน้อย และทุกอย่าง

ความสัมพันธ์ (relations) ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทางอรรถศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น เช่น กับ โดย เพราะว่า ตั้งแต่ และ ดังนั้น หลังจาก

อาจสรุปหน่วยของอรรถศาสตร์ ได้ว่า

สรรพสิ่ง	ก็คือ	คำนาม และสรรพนาม
เหตุการณ์	ก็คือ	คำกริยา
การขยายความ	ก็คือ	คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์
ความสัมพันธ์	ก็คือ	คำเชื่อม บุพบท คำที่แสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์อื่นๆ

นักภาษาศาสตร์ เช่น Fromkin and Rodman (1993) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาต้องรวมถึงการเรียนรู้ความหมายของเสียงที่ต่อเนื่องกันซึ่งความหมายของเสียงเหล่านี้มีการตกลงร่วมกันในหมู่เจ้าของภาษาไว้แล้ว อรรถศาสตร์คือวิชาที่ว่าด้วยความหมายของภาษาตั้งแต่ระดับคำ วลี และประโยค ดังนั้นอรรถศาสตร์จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแปล เพราะการแปลก็คือขั้นตอนในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั่นเอง

ชนิดของการแปล

Newmark (1988) ได้บรรยายการแปลโดยแบ่งชนิดของการแปลออกเป็นหลายชนิดที่สำคัญ ได้แก่

1. การแปลคำต่อคำ (word-for-word translation) ซึ่งในปัจจุบันจะใช้ก็เฉพาะเพื่อการวิเคราะห์ภาษาเพื่อหาข้อมูลทางภาษาศาสตร์
2. การแปลตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลโดยไม่คำนึงถึงบริบท เป็นการถ่ายทอดความหมายของคำและโครงสร้างทางไวยากรณ์จากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาแปลให้ใกล้เคียงกันที่สุด
3. การแปลตามหลักอรรถศาสตร์ (Semantic translation) เป็นการแปลเพื่อถ่ายทอดความหมายเป็นสำคัญ และพยายามปรับโครงสร้างประโยคเพื่อให้บรรลุถึงความหมายที่ต้องการถ่ายทอดให้มากที่สุด
4. การแปลเพื่อสื่อสาร (communicative translation) เป็นการพยายามสื่อความหมายจากภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาแปลในบริบทของภาษาแปล โดยเน้นการสื่อสารที่ให้ทั้งข้อมูลและข่าวสารที่ยอมรับได้ทั้งในแง่ความหมายและภาษาสำนวนที่เป็นธรรมชาติ

โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่ามีการแปลอยู่ 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ

1. การแปลตรงตัว การแปลชนิดนี้เป็นการเก็บรักษารูปแบบเดิมของภาษาต้นฉบับไว้เป็นการแปลในยุคต้นเมื่อผู้แปลยังไม่มีประสบการณ์และไม่รู้ทฤษฎีการแปล ในปัจจุบันการแปลตรงตาม

ตัวอักษรจะยังใช้ในการวิเคราะห์ภาษาตามแนวภาษาศาสตร์เท่านั้น ไม่ใช่ในการแปลเพื่อมุ่งถ่ายทอดความหมาย

ตัวอย่างการแปลตรงตัวจากภาษาอังกฤษเป็นไทย

He is going to catch the plane. เขากำลังจะไปจับเครื่องบิน
(เขาจะรีบไปขึ้นเครื่องบินให้ทัน)

The government under the รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย
leadership of Mr. Chuan Leekpai. (รัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นผู้นำ)

Wild geese flying across the ผุ่ง่านป่าบินข้ามดวงจันทร์สีควัน
smokey moon. (ผุ่ง่านป่าบินผ่านดวงจันทร์สีหม่น)

จะเห็นว่าการแปลตรงตัวนอกจากจะแปลความหมายของคำที่ละคำแล้ว ยังเก็บรักษาที่ตั้งของคำในประโยคไว้ด้วย ทำให้เข้าใจยากและไม่เป็นสำนวนไทยที่ดี

2. การแปลเป็นสำนวนไทยที่ดีผู้แปลที่ดีต้องหลีกเลี่ยงการแปลตรงตัว และพยายามปรับสำนวนให้เป็นภาษาไทย โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบของภาษาต้นฉบับ ซึ่งจะได้ด้วยการอ่านต้นฉบับจนเข้าใจแล้วเขียนออกมาในความหมายที่เข้าใจโดยใช้ภาษาไทยที่ชัดเจนและให้รสชาติเท่าเทียมกับต้นฉบับโดยไม่จำเป็นต้องเก็บรูปแบบเดิมไว้ เช่น

good morning ไม่จำเป็นต้องแปลว่า “อรุณสวัสดิ์” แต่อาจ
แปลว่า สวัสดิ์ค๊ะ เฉยๆ

good night ไม่จำเป็นต้อง “สวัสดิ์ตอนกลางคืน” แต่อาจ
แปลว่า “ไปละนะ” หรือ “สวัสดิ์” เฉยๆ ก็ได้

การพยายามแปลให้ตรงตัวเป็นความพยายามขั้นแรก แต่ถ้าไม่ออกมาเป็นภาษาไทยธรรมชาติก็ต้องปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของภาษาด้วย

วัฒนธรรมและการแปล (Culture and Translation)

การแปลเป็นกิจกรรมที่จำต้องเกี่ยวข้องกันอย่างน้อยสองภาษาและสองวัฒนธรรม จึงมีระบบของค่านิยมอยู่ในทุกระดับของทั้งสองภาษา “ค่านิยม” จึงต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ 1. เป็นภาษาในวัฒนธรรมหนึ่งและถูกใช้อย่างเหมาะสมในวัฒนธรรมนั้น โดยใช้ได้ในสถานการณ์ต่างๆ เท่าที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับกันอยู่ 2. แปลเป็นอีกภาษาหนึ่งในอีกวัฒนธรรมหนึ่งจึงต้องเป็นไปตามระบบของวัฒนธรรมนั้น และถูกตีความค่านิยมของวัฒนธรรมนั้นๆ (Toury, 2000, p. 56)

ภาษาและวัฒนธรรม

ภาษามาจากวัฒนธรรม ดังนั้นในการแปลถึงแม้จะเป็นด้านธุรกิจด้านความบันเทิงหรือข่าวสารซึ่งมีลักษณะข้ามวัฒนธรรมอยู่แล้ว แต่วัฒนธรรม เช่น ในการทำธุรกิจของคนต่างชาติต่างภาษากันก็ยังมีแง่มุมที่แตกต่างกันได้ เช่น การทำงานแบบ "aggressive" ในวัฒนธรรมฝรั่งเศสก็คือ "เชิงรุก" ซึ่งอาจจะ "กร้าวร้าว" เกินไปสำหรับคนไทยก็ได้ ดังนั้น ผู้แปลจะต้องเข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นและยังต้องถ่องแท้ในวัฒนธรรมของภาษาที่ตนแปลลงไว้ ภาษาหนึ่งอาจไม่สามารถถ่ายทอดอีกภาษาหนึ่งได้ทั้งหมด เพราะความหมายที่ภาษาต้นฉบับต้องการจะถ่ายทอดอยู่ในกรอบของภาษาศาสตร์สังคมของภาษาต้นฉบับ แต่จะต้องนำมาถ่ายทอดลงเป็นภาษาแปลซึ่งอยู่ในกรอบของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากกรอบของภาษาต้นฉบับ (Thriveni 2002) ดังนั้นหน้าที่ของผู้แปลจึงต้องปรับ ให้สิ่งที่ต่างกันนั้นเข้ามาใกล้เคียงกันที่สุด แม้แต่ปรมาจารย์การแปลคือ Mildred M. Larson (1998) ก็กล่าวยอมรับว่าการแปลที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ก็อาจไม่สมบูรณ์เพราะมีสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ซึ่งก็คือวัฒนธรรมและลักษณะของภาษาศาสตร์สังคมของทั้งสองภาษาที่เกี่ยวข้องหน้าที่ของผู้แปลก็ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด และต้องพยายามปรับงานแปลของตนให้สอดคล้องเพื่อการสื่อความหมายโดยไม่มุ่งหวัง "สูตรสำเร็จ" ใดๆ ในการแปล

ในประเด็นเดียวกันนี้ Newmark (1988) ให้นิยามวัฒนธรรมว่าเป็นวิถีชีวิต และการแสดงออกตามวิถีชีวิต ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะของชุมชนซึ่งใช้ภาษาเดียวกันในการแสดงออกปรากฏให้เห็น Newmark ยังยืนยันว่าแต่ละชุมชนที่ใช้ภาษาเดียวกันจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปจากชุมชนที่ใช้ภาษาอื่น (p. 94)

Denoun (2000) ในประเด็นเกี่ยวกับการแปลและวัฒนธรรม มีความเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นการรวบรวมเอาประสบการณ์ที่ซับซ้อนเข้าไว้ด้วยกันและควบคุมการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ที่ซับซ้อนนี้รวมเอาประวัติศาสตร์ โครงสร้างของสังคม ศาสนา ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ ตลอดจนการใช้ภาษาในวัฒนธรรมนั้นในชีวิตประจำวันมารวมกันไว้ ดังนั้นในการแปลต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) ในบางสังคมเช่น จีนและไทย ครอบครัวจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยญาติพี่น้อง ดังนั้นจึงต้องมีคำที่ใช้เรียกญาติที่แสดงความสัมพันธ์ของระดับญาติในครอบครัวมากกว่าภาษาตะวันตก ซึ่งมีได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ระบบการใช้คำสรรพนามในภาษาอังกฤษจึงไม่เพียงพอที่จะแสดงความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาษาตะวันออกเช่นไทย จีนจึงต้องมีคำเรียกขาน (address terms) มาใช้นอกเหนือไปจากการใช้สรรพนาม (pronoun) ของภาษาอังกฤษ

2. ความเป็นทางการ (formalities) คำบางคำอาจแปลได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับบริบทในภาษาไทย คำว่า Thank you อาจแปลได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับบริบทการใช้ในสถานการณ์ใด ถ้า

เป็นเรื่องสำคัญอาจแปลว่า “ขอบพระคุณอย่างยิ่ง” ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยและพูดกับผู้ที่อ่อนวัยหรือมีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่า อาจแปลว่า “ขอบใจ”

3. การแต่งกาย เครื่องประดับและอาหาร (dress, ornaments, food, and values) อาจก่อปัญหาในการแปล อาหารบางอย่างที่แตกต่างจากชาติอื่นมากๆ และรสชาติของอาหารที่แตกต่างนี้อาจไม่สามารถหาคำแปลที่ดีพอจนทำให้ผู้ที่ไม่เคยลิ้มรส เข้าใจความหมายได้อย่างถ่องแท้

4. ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ (customs and traditions) ส่วนของวัฒนธรรม เช่น การฉลองพิธีแต่งงาน การแต่งงาน งานศพและประเพณีอื่นๆ แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม การแปลตรงตัวหรือแปลเฉพาะรูปแบบ (form) ของประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดภาพพจน์และความเข้าใจได้ครบถ้วน

5. ความเชื่อและความรู้สึก (beliefs and feelings) สีขาวอาจแสดงความบริสุทธิ์ และสีดำแสดงความชั่วร้ายในบางวัฒนธรรม แต่ในบางวัฒนธรรมก็อาจไม่ได้หมายความว่าเช่นนี้เสมอไป ความคิดเกี่ยวกับความดีและความชั่ว ตลอดจนสิ่งที่ดีและเลวก็แตกต่างกัน แม้แต่สัตว์แต่ละชนิดก็มีความหมายต่างกันได้ตามวัฒนธรรม เช่น หมู อาจเป็นสัญลักษณ์ของความตะกะระ ไร้ศีลธรรม ชีเมารั้บ้าน ผิดประเพณี หรือความร่ำรวย ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่หลากหลายกัน

6. ศาสนา ความลึกลับ ตำนาน (religion, myths, legends) ล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรม เมื่อต้องแปลเรื่องทีละเอียดอ่อนเหล่านี้ ผู้แปลต้องค้นคว้าประกอบการแปลและต้องตั้งใจตีความหมายเป็นพิเศษ

7. องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (geographical and environmental elements) ชาติทะเลทรายมีคำเรียกชนิดของทรายมากมายหลายคำ ซึ่งชาติอื่นๆอาจไม่เห็นความแตกต่างของทรายเหล่านี้ เพราะไม่ใช่องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์หลักในชีวิตของตน ในภาษาไทยมีคำเรียกช่างหลายคำเนื่องจากเป็นสัตว์สำคัญของชาติแต่สำหรับชาติอื่นๆ แล้ว ช่างก็คือสัตว์ชนิดหนึ่งเท่านั้นจึงไม่ต้องมีคำเรียกหลายคำเหมือนในภาษาไทย

ดังนั้นจะเห็นว่าการแปลองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน การมีความรู้ทางภาษา คำศัพท์ และกฎไวยากรณ์ ไม่เพียงพอในการถ่ายทอดความหมายและวัฒนธรรม ผู้แปลต้องเรียนรู้ค้นคว้าและทำความเข้าใจสิ่งนอกเหนือจากภาษาซึ่งก็ได้แก่วัฒนธรรมและแง่มุมอื่นๆ ของภาษาด้วย ตัวอย่างหนึ่งคือการใช้สรรพนามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาไทยล้วนแต่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อมกับวัฒนธรรมทั้งสิ้น เพราะผู้ใช้สรรพนามต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมข้างต้นก่อนเลือกใช้สรรพนามและเมื่อใช้แล้วจะถูกตีความตามองค์ประกอบเหล่านี้ด้วย จึงจะได้รับการยอมรับและทำให้การสื่อความหมายบรรลุได้ตามจุดประสงค์

การปรับปรุงความหมายของคำ

การแปลตรงตัว (literal) การแปลตรงตัวแบบปรับปรุง (Modified literal) และการแปลแบบสำนวนเป็นธรรมชาติ (idiomatic translation) Larson (1998) กล่าวถึงรูปแบบของการแปลว่า การแปลตรงตัว หมายถึงการแปลคำต่อคำโดยยังเก็บที่ตั้งของคำไว้ตามตำแหน่งเดิมของภาษาต้นฉบับ ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้เพื่อการวิเคราะห์ภาษาในการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะทางภาษาศาสตร์ เช่น คำแปลตรงตัวของ Black sheep ก็คือ “ดำแกะ” แต่การแปลตรงตัวเช่นนี้ไม่สามารถใช้ในการถ่ายทอดความหมายได้เหมาะสม ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุง (modified) เช่น การย้ายที่คำ หรือเพิ่มเติมลักษณะทางไวยากรณ์ให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เช่น Black sheep ควรแปลว่า “แกะดำ” แต่ในการแปลที่ดีและเหมาะสมต้องไปให้ถึงการแปลเป็นสำนวนที่เป็นธรรมชาติ (idiomatic translation) ของภาษานั้น ดังนั้นสำนวนที่เป็นธรรมชาติของ “แกะดำ” อาจเป็น “ลูกนอกคอก” ในบางบริบทได้ ซึ่งจะเห็นว่าจุดมุ่งหมายในการแปลซึ่งนอกจากต้องการถ่ายทอดความหมายให้แม่นยำแล้ว ยังมุ่งหวังให้ภาษาแปลเป็นภาษาที่สละสลวยเป็นธรรมชาติตามที่เจ้าของภาษาใช้จนผู้อ่านไม่ทราบว่าเป็นภาษาที่แปลมา

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural communication)

Samovar, Porter, and Stefani (1998) กล่าวว่า การสื่อสารต่างวัฒนธรรม เราจำเป็นต้องรู้มากกว่าสัญลักษณ์ในรูปคำ (words) ของภาษานั้น กล่าวคือ เราต้องรู้กฎของการใช้คำเหล่านี้ในแง่มุมที่ผลกระทบต่อวิธีที่บุคคลที่เป็นเจ้าของภาษานั้นมองโลก (perceived and conceptualized the world) ทั้งนี้เพราะแง่มุมและวิธีที่เรามองโลกจะถูกควบคุมด้วยวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับการใช้ภาษาและการดำเนินชีวิต ภาษาจึงเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเป็นจริงในสังคมนั้นๆ

ในการแปลซึ่งเป็นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมชนิดหนึ่ง ผู้แปลจึงต้องตระหนักว่าความหมายของคำขึ้นอยู่กับภูมิหลังของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรม ผู้คนในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันจะมีประสบการณ์ร่วมกันและไม่ค่อยมีปัญหาในการสื่อสารซึ่งกันและกัน ในการแปลซึ่งอาจบรรยายปัญหาในการหาคำแปลที่มีความหมายเท่าเทียมกับต้นฉบับว่าเกิดจาก 1. คำหนึ่งคำมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย 2. คำหลายคำผูกพันกับวัฒนธรรมและไม่สามารถหาคำแปลที่ตรงความหมายได้อย่างแท้จริง 3. การแปลตรงตัวอาจไร้ความหมายเมื่อถูกตีความจากวัฒนธรรมของต้นฉบับ และ 4. ผู้แปลอาจไม่มีภูมิหลังและความเข้าใจที่จำเป็นในการแปล ประสบการณ์ที่เฉพาะเจาะจงในวัฒนธรรมอื่น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้การแปลทำได้ไม่สมบูรณ์แบบและเป็นศาสตร์ที่ทำทนายจนถึงทุกวันนี้

ลักษณะของงานแปลที่ดี

เมื่อผู้แปลเลือกเอกสารที่จะแปลและจัดทีมผู้แปลแล้ว ก่อนจะลงมือแปลต้องอ่านเอกสารอย่างละเอียดรอบคอบ และค้นคว้าข้อมูล ตลอดจนสอบถามที่ปรึกษาทั้งทางด้านเนื้อหาและภาษา และในกรณีที่ภาษาต้นฉบับยากแก่การเข้าใจก็ถามจากผู้รู้ทางภาษาด้วย หลังจากทำความเข้าใจแล้วก็ลงมือแปล ออกเป็นภาษาไทยโดยผ่านขั้นตอนการแปลและการเขียน เมื่อแปลเสร็จครั้งแรกเรียกว่าร่างที่หนึ่งจะทำการประเมินหรือส่งให้ผู้ตรวจสอบงานแปลอ่าน การประเมินงานแปลจะใช้หลัก 3 ประการ ซึ่งได้แก่ความถูกต้อง ความชัดเจน และความเป็นธรรมชาติ (Larson 1998) ซึ่งอาจอธิบายได้จากการวิเคราะห์งานแปลอังกฤษเป็นไทยโดยทั่วไป (พัชรี โภคาสมฤทธิ 2006) ได้ดังต่อไปนี้

1. ความถูกต้อง นับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดเพราะผู้อ่านงานแปลมิได้เห็นต้นฉบับ เพราะ ฉะนั้นข้อมูลที่ได้โดยเฉพาะในการถ่ายทอดเทคโนโลยีจะได้รับการอ่านงานแปล ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดความหมายให้สมบูรณ์และถูกต้องโดยไม่ต่อเติม ตัดทอน หรือใส่ความเห็นของตนลงไป และจะต้องแปลให้มีบรรยากาศหรือรสชาติของภาษาเหมือนต้นฉบับด้วย

2. ความชัดเจน ความชัดเจนเกิดจากเทคนิคการเขียนและเรียบเรียง การเลือกใช้คำ ตลอดจนการอ่านทบทวนแบบมีระบบ บางครั้งงานแปลที่ถูกต้องอาจอ่านเข้าใจยาก เพราะมีโครงสร้างภาษาสลับซับซ้อน มีการใช้ศัพท์ที่คลุมเครือ ซึ่งอาจเกิดจากการตีความต้นฉบับได้ไม่ชัดเจนจนทำให้แปลไม่ได้ หรืออาจเกิดจากเทคนิคการเขียนภาษาไทยหรือภาษาแปลที่ไม่ดีพอ ผู้ตรวจงานแปลอาจขอให้ผู้แปลแก้ไขในส่วนที่ไม่ชัดเจนก่อนจะนำไปพิมพ์เผยแพร่

3. ความเป็นธรรมชาติ ความเป็นธรรมชาติของงานแปลอังกฤษเป็นไทยก็คือ เมื่อแปลแล้วต้องเป็นภาษาไทยที่ดี ใช้ศัพท์สำนวนที่คนไทยใช้ เมื่อแปลแล้วไม่ควรรู้ทันที่ว่าเป็นเอกสารที่แปลมา เพราะยังมีโครงสร้างประโยคและวิธีเรียงคำเป็นภาษาต้นฉบับอยู่ วิธีแก้ภาษาให้เป็นธรรมชาติ ทำได้โดยการเรียบเรียงและปรับสำนวนแปลร่างที่หนึ่ง ผู้แปลไม่ควรยึดติดอยู่กับรูปแบบ (form) ของภาษา แต่ควรยึดความหมาย (meaning) เป็นสำคัญ โดยถ่ายทอดความหมายในรูปแบบภาษาไทย หรือภาษาแปลให้เป็นธรรมชาติให้มากที่สุด

หลังจากแปลแล้วผู้แปลอาจประเมินงานแปลของตนโดยใช้หลัก 3 ประการข้างต้น นอกจากนี้ยังอาจใช้เทคนิคการแปลกลับไปมา (back translation) มาทดสอบว่างานแปลของตนถูกต้องแม่นยำหรือไม่ การแปลกลับไปมาระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปล จะทำให้ทดสอบความหมายได้ เพราะหากแปลกลับไปเป็นภาษาต้นฉบับแล้วความหมายเปลี่ยนไป ก็แสดงว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้นจนมีผลต่อความหมาย อีกเทคนิคหนึ่งในการทดสอบงานแปลก็คือการทิ้งงานแปลที่แปลเสร็จแล้วไว้ช่วงเวลาหนึ่ง (stay away period) เช่น หนึ่งสัปดาห์ หรือหนึ่งเดือน แล้วกลับมาอ่านงานแปลใหม่ เมื่อมาอ่านงานแปลอาจมีสิ่งที่น่าสนใจ หรือเข้าใจไม่ตรงกับต้นฉบับ จะได้แก้ไขเพื่อประกันคุณภาพของงานแปลได้อีกทางหนึ่ง

วาทปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

วาทปฏิบัติศาสตร์ หมายถึง การใช้ภาษาในเชิงปฏิบัติซึ่งอาจรวมทั้งการพูด การฟัง การเขียน การแปลภาษา ศาสตร์นี้ให้ความสนใจการปฏิบัติหรือการใช้ภาษาในสังคมของคนกลุ่มหนึ่งในโอกาสต่างๆ แบบที่ปฏิบัติอยู่จริงโดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางภาษาที่มีอยู่ และไม่ระบุว่าถูกต้องตามกฎเกณฑ์หรือไม่ โดยมีความเชื่อว่าภาษาที่ยังคงใช้อยู่ในสังคมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตราบใดที่การใช้ภาษานั้นๆ สามารถสื่อความหมายหรือให้ผลทางความหมายเหมาะสมตามจุดประสงค์ของผู้ใช้ภาษา การวิเคราะห์ทางวาทปฏิบัติใกล้ชิดกับการบรรยายภาษา (descriptive linguistics) ในแง่ที่เมื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาแล้ว อาจนำมาบรรยายและจัดบันทึกลงไว้ในการบันทึกภาษา (language documentation) ซึ่งจะเป็นหลักฐานการใช้ภาษาทั้งในแง่การฟัง การพูด การเขียน การแปลของชุมชนภาษา (language community) ในยุคหนึ่ง การวิเคราะห์การแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในยุคปัจจุบัน เป็นแง่มุมหนึ่งของการใช้ภาษาไทยในลักษณะของการแปล ซึ่งอาจแตกต่างจากภาษาไทยปกติเพราะภาษาแปลอาจมีลักษณะของภาษาอังกฤษที่แทรกเข้ามาในภาษาไทยมากกว่าภาษาไทยปกติ

ภาษาศาสตร์ วรรณ (Descriptive Linguistics)

ภาษาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและการใช้สอยตลอดจนอิทธิพลของวัฒนธรรมที่เข้ามาพร้อมๆ กับการใช้ภาษาเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ ภาษาศาสตร์ (linguistics) เป็นศาสตร์ที่บรรยายโครงสร้างภาษาทั้งในด้านระบบโครงสร้าง (structure) ระบบเสียง (phonology) และระบบความหมาย (semantics) นอกจากนี้ในแขนงย่อยของวิชาภาษาศาสตร์ ซึ่งบรรยายภาษายังอาจแบ่งเป็นการบันทึกภาษา (Documentary linguistics) และการบรรยายภาษา (describing a language) (Himmelman&Bochum: 1996) ซึ่งรวมทั้งการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เพื่อจุดประสงค์ในการนำมาวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อนำมาบรรยายภาษานั้นๆ ในแต่ละยุคสมัย ซึ่งถ้าเป็นการใช้ภาษาในช่วงเวลาในอดีตก็จะอยู่ในหัวข้อของภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (Historical linguistics) หรือภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (comparative linguistics) ซึ่งในข้อใหญ่ใจความแล้ว การบรรยายภาษาจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษาซึ่งอยู่ในสาขาของ Prescriptive linguistics เพราะการบรรยายและจัดบันทึกการใช้ภาษาเป็นการแสดงว่าในช่วงเวลาหนึ่งมีการใช้ภาษาในลักษณะนั้นๆ ซึ่งเมื่อเวลาเปลี่ยนไปรูปแบบของภาษาก็อาจเปลี่ยนไปได้ การบรรยายและจัดบันทึกภาษาจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาภาษาเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการบรรยายรูปแบบของภาษาที่มีอิทธิพลจากภาษาอื่น เช่น จากการแปล (translation) ซึ่งรูปแบบของภาษาตลอดจนวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ (source language) อาจมีอิทธิพลต่อภาษาแปล (receptor language) เพราะต้องถ่ายทอดให้ผู้อ่านในอีกภาษาและอีกวัฒนธรรมเข้าใจให้ได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ

การบรรยายภาษานี้ Himmelmann & Bochum (1996: 322-326) เน้นว่าต้องเป็นการบรรยายที่ถูกต้องและมีรายละเอียดครบถ้วนถึงช่วงเวลาและผู้ใช้ภาษา (speech community) ซึ่งในกรณีที่ภาษานั้นเป็นที่รู้จักกันดีและมีการบันทึกการใช้ไว้เป็นระบบดีอยู่แล้วจะใช้ข้อมูล (data) เป็นรูปแบบใดก็ได้ รวมทั้งตัวอย่างภาษาที่ได้ยินได้ฟังมาหรือประมวลมาโดยผู้วิจัยเพื่อจัดบันทึกภาษาก็ได้ ซึ่งการบรรยายภาษาส่วนใหญ่ที่มีมาเป็นการบรรยายภาษาที่มีการจัดบันทึกอย่างมีระบบอยู่แล้ว (well-documented languages) เช่น ภาษายุโรปต่างๆ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีน

การบรรยายภาษาไทยโดยการวิเคราะห์ภาษาที่แปลมาจากภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของการบรรยายภาษาไทยที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างไปบ้างจากภาษาไทยที่ใช้กันอยู่จริงๆ ในชีวิตประจำวัน ภาษาแปลได้รับอิทธิพลจากภาษาต้นฉบับทั้งในแง่ความคิด เช่นแนวคิดในการรักษาความก้าวหน้าในการทำธุรกิจเชิงรุก (aggressiveness) ซึ่งขัดกับแนวคิดไม่ให้ความทะเยอทะยานมากเกินไป ทำให้เปลี่ยนการแปล aggressive จากกร้าวร้าว เช่น เชิงรุก หรือหัวก้าวหน้า หรือการแปล they ว่า พวกเขา เพื่อให้เป็นพหูพจน์เหมือนต้นฉบับภาษาอังกฤษ ทำให้มีสรรพนาม “พวกเขา” ที่ใช้กันบ่อยขึ้นเพราะอิทธิพลของการแปล (พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ : 2549) ทั้งๆ ที่ในภาษาไทยอาจใช้คำนามซ้ำก็ครั้งก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็นสรรพนามเหมือนในภาษาอังกฤษ

การเก็บข้อมูลเพื่อการบรรยายภาษา (Language documentation and language description)

Himmelmann&Bochum 1996 กล่าวว่า การบันทึกภาษาเป็นสาขาที่แยกออกจากการบรรยายภาษาได้ การบันทึกข้อมูลเป็นสาขาของการวิจัยทางภาษาที่ประกอบด้วย การรวบรวมและนำเสนอข้อมูลปฐมภูมิเป็นเป้าหมายของการวิจัยในตัวเอง เนื่องจากจุดประสงค์ก็เพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิมาให้ได้และนำมาเสนอไว้ ซึ่งการเก็บข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลก็ต้องใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดและความรอบรู้ทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์สังคมมาเป็นพื้นฐานจึงจะระบุข้อมูลและแสดงการบันทึกได้ถูกต้อง ส่วนการบรรยายภาษาเป็นการนำข้อมูลที่เก็บมาได้และแสดงไว้มาประมวลและวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ ซึ่งอาจแสดงโครงสร้างของภาษา ลักษณะ รูปแบบการใช้ภาษา ตลอดจนอธิบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นๆ

แนวคิดที่ว่า การบันทึกภาษาเป็นสาขาการวิจัยทางภาษาศาสตร์ด้วยตัวเองนั้น มีพื้นฐานมาจากความคิดว่าการใช้ภาษาและพฤติกรรมทางภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญแก่การบันทึกไว้เพื่อเป็นประวัติศาสตร์ หรือเพื่อการเปรียบเทียบในระหว่างยุคสมัยต่างๆ ดังนั้นการวิจัยสาขานี้จึงมุ่งบันทึกการใช้ภาษาของชุมชนภาษาหนึ่ง ซึ่งอาจรวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษา (linguistic behavior) ซึ่งแสดงออกในการใช้ภาษาประจำวันของชุมชนนั้นๆ และอาจรวมไปถึงการแสดงออกของการเป็นเจ้าของภาษาซึ่งมีความรู้อื่นๆ ที่ทำให้การใช้ภาษาและการตีความภาษาสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ในการใช้ภาษาได้ตามเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นบริบทของภาษา (metalinguistic knowledge) ในยุคสมัยหนึ่งๆ

แนวคิดของการบรรยายภาษาแตกต่างไปจากการบันทึกภาษา เนื่องจากการบรรยายภาษาเป็นการพูดถึงภาษาหนึ่งอย่างเป็นระบบที่เป็นนามธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ครอบคลุมทั้งระบบที่สามารถอธิบายการภาษาของชุมชนภาษานั้นได้ มีการอธิบายถึงกฎเกณฑ์หรือข้อยกเว้นที่เป็นรูปแบบที่ทำให้มองภาษานั้นได้โดยรวม จึงต้องอาศัยทฤษฎีทางภาษามาวิเคราะห์ข้อมูล การจัดระบบของข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามทฤษฎีและการสรุประบบจากผลการวิเคราะห์ การบรรยายภาษาที่ดีควรมีข้อมูลมาจากการบันทึกข้อมูลทางภาษาที่ถูกต้องมาเป็นพื้นฐาน ซึ่งในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมนี้ได้ยึดหลักการเก็บข้อมูลและแยกชนิดและตัวอย่างของภาษาแปลเพื่อการบรรยาย และบันทึกภาษาตามทฤษฎี เนื่องจากการบันทึกข้อมูลในการแปลภาษาเป็นการเก็บข้อมูลทางภาษาที่สำคัญ เพราะเป็นข้อมูลปฐมภูมิซึ่งรวบรวมมาจากงานแปลที่เผยแพร่ และมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นภาษาที่ใช้โดยสื่อทั้งในรูปแบบการเขียน เช่น จากหนังสือแปล ซึ่งมีหลายประเภท หลายชนิด รูปแบบจากการรับฟัง เช่น จากข่าวที่ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยู และจากสื่อบันเทิงเป็นภาพยนตร์ทั้งทางโรงภาพยนตร์และโทรทัศน์ ข้อมูลปฐมภูมิจากการแปลจึงมีความสำคัญในการวิเคราะห์ภาษาซึ่งอาจทำให้การอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นการนำไปสู่การบรรยายภาษาไทยในยุคของภาษาแปลนั้นๆ เป็นหลักฐานสำคัญของลักษณะการใช้ภาษาไทยชนิดหนึ่งในการบรรยายภาษาไทย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิเคราะห์ทางภาษาและวัฒนธรรมของเทคนิคการแปล

ข้อมูล

เอกสารการแปลที่ใช้เป็นข้อมูล ได้แก่

- 1) เอกสารทางธุรกิจ
- 2) ตำราและบทความทางวิชาการ
- 3) วารสารบันเทิงและการท่องเที่ยว
- 4) นวนิยายและบทภาพยนตร์
- 5) ข่าวสาร

2. การเก็บข้อมูล

- 1) สุ่มเก็บตัวอย่างจากเอกสารแต่ละชนิด จำนวนชนิดละ 200 หน้า รวมความยาวเอกสารประมาณ 1,000 หน้า เนื่องจากการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมไม่มีมากนักในเอกสารแต่ละชนิด
- 2) เมื่อพบการแปลด้วยเทคนิคนี้จะจดบันทึกไว้ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาแปล พร้อมทั้งข้อคิดเห็นทางวัฒนธรรมที่ได้จากบริบทของทั้งสองภาษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) นำข้อมูลการแปลที่พบมาจำแนกตามประเภทของความหมาย เช่น เป็นการแปลคน สัตว์ สิ่งของ ตามประเภทหลักของสรรพสิ่ง (generic type)
- 2) หารูปแบบของลักษณะการแปลทางภาษาศาสตร์และทางการแปลจากตัวอย่าง แล้วนำมาบันทึกไว้จากเทคนิคการแปลที่ได้พบ
- 3) รวบรวมรูปแบบและลักษณะของการใช้เทคนิคมาเป็นข้อสรุป
- 4) อภิปรายการแปลทุกประเภทด้วยเทคนิคนี้ โดยแสดงความคิดเห็นจากประเด็นทาง ทฤษฎีและแนวปฏิบัติการแปลที่ได้พบ

4. การสำรวจความคิดเห็นของนักแปล

4.1 การสัมภาษณ์

ประชากร

ประชากรประกอบด้วยนักแปลผู้มีผลงานการแปลอังกฤษเป็นไทยที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2552 โดยประมาณ โดยการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากจำนวนนักแปลมีจำกัด จึงสุ่มได้ 12 คน ซึ่งยินดีให้สัมภาษณ์และกรอกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การเตรียมการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ทำเป็นภาษาไทยโดยก่อนสัมภาษณ์ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการแปลในความหมายทางทฤษฎี เช่น คำจำกัดความและตัวอย่างของการแปลด้วยเทคนิคการแปลตรงตัว (one to one equivalence) การยืมคำ (loan translation) การแปลจากความหมายแคบเป็นความหมายกว้าง (specific to generic) การอุปมา อุปมัย (metaphors and simile) การขยายความ (modification) ซึ่งผู้แปลใช้เทคนิคเหล่านี้เป็นประจำอยู่แล้ว แต่เป็นการทำความเข้าใจในการเรียกเทคนิคให้ตรงกันในการสัมภาษณ์
- 2) การสัมภาษณ์ สอบถามความคิดเห็นของนักแปลเกี่ยวกับการใช้เทคนิคสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเท่าที่นักแปลเคยปฏิบัติมาและเท่าที่ผู้แปลได้พบจากการแปลของผู้อื่นได้ อาจแบ่งคำถามออกเป็น
 - 2.1) ความแตกต่างทางความหมายระหว่างการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมและการแปลด้วยวิธีอื่น เช่น การแปลตรงตัว การยืมคำ และการแปลจากความหมายแคบเป็นความหมายกว้าง
 - 2.2) ด้านอรรถรสของการแปล โดยเปรียบเทียบความเป็นธรรมชาติ ความสละสลวยของภาษา โดยการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเปรียบเทียบกับวิธีการแปลด้วยเทคนิคอื่นๆ โดยยกตัวอย่างให้เลือกจากการแปลด้วยวิธีต่างๆ
 - 2.3) ด้านความถนัดและความเป็นไปได้ในการแปลอาชีพ ตลอดจนความเป็นจริงในการแปลปัจจุบัน ความคาดหวังของผู้อ่านงานแปลและการให้ความสำคัญต่อการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม
 - 2.4) ความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมและข้อเสนอแนะต่อนักแปลอื่นๆ

4.2 การตอบแบบสอบถาม ขอให้ประชากรทั้ง 12 คน ตอบแบบสอบถามว่าเห็นด้วยหรือไม่
เห็นด้วยในประเด็นของเทคนิคการแปลสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

ลำดับที่	คำถาม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	นักแปลเคยประสบปัญหาการแปลทางวัฒนธรรมที่ต่างกันจนทำให้แปลได้ยาก		
2	นักแปลคิดว่าการแปลตรงตัวเป็นเทคนิคที่ดีที่สุดเมื่อทำได้		
3	นักแปลคิดว่าต้องพยายามแปลวัฒนธรรมให้แม่นยำที่สุด		
4	นักแปลคิดว่าการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเป็นเทคนิคที่ยากที่สุด		
5	นักแปลเคยใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม		
6	นักแปลหลีกเลี่ยงสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเมื่อแปลข้อเท็จจริง		
7	นักแปลคิดว่าการแปลด้วยคำยืมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดถ้าไม่แปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม		
8	นักแปลเลือกใช้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเป็นเทคนิคสุดท้าย		
9	นักแปลคิดว่าเทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเหมาะสมที่สุดในการแปลสุภาษิตและสำนวน		
10	นักแปลเชื่อว่าการถ่ายเททางวัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์จะทำให้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมีบทบาทน้อยลง		
11	นักแปลพยายามคงรูปแบบทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับไว้ในภาษาแปลถ้าทำได้		
12	นักแปลได้เคยตรวจสอบหลังการแปลว่าผู้อ่านพอใจการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมของตนหรือไม่		
13	นักแปลเห็นคุณค่าของการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเมื่ออ่านงานแปลของผู้อื่น		
14	นักแปลคิดว่าการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม เป็นการแปลที่มีประสิทธิภาพทางด้านการสื่อความหมายและภาพพจน์		
15	นักแปลเชื่อว่าการแปลจะง่ายขึ้นและแม่นยำขึ้น เนื่องจากการถ่ายเทและรับวัฒนธรรม		

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลจากงานแปลในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ได้พบการใช้กลยุทธ์การแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 10 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การแปลบุคคล (People)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- The <u>fiddlers</u> behind the luminous pillar	คนเป่าขลุ่ยอยู่หลังกลุ่มควันหลังเสา
- I am truly <u>Duke</u> Sunthorn's daughter	ดิฉันเป็นลูกเจ้าพระยาสุนทรจริงๆ
- <u>His Excellency</u> , your father	คุณพระคุณพ่อของคุณ
- <u>Mrs. Day's</u> room	ห้องทำงานของครูเดย์
- <u>Mrs.</u> Collins	คุณนายคอลลินส์
- Some call him Babalu, or <u>Boogeyman</u>	บางคนเรียกเขาว่าบับบาลูหรือผีปอบ
- the <u>huge guy</u> over there	ยักษ์ปักหลั่นตรงโน้นนะ
- We don't want to hurt his <u>ego</u> .	เราไม่อยากไปกระทบอัตตาของเขา
- That <u>son of a bitch</u> killed her.	ไอ้ชิงหมาเกิดนั้นฆ่าเธอตาย
- Don't try to be <u>Mary Poppins</u>	อย่าพยายามทำตัวเป็นแม่พระ
- I thought I was <u>Mack Daddy</u> in the sheets	ผมคิดว่าผมเป็นเทพเจ้าเรื่องอย่างว่า
- She is a <u>Helen of Troy</u> .	เธอเป็นนางกาก็
- Don't be a <u>Casanova</u>	อย่าทำเจ้าชู้เหมือนเต๊กกอนะ
- As pretty as <u>an angel</u> .	สวยยังกับนางสาวไทยแน่ะ
- God damn <u>do-gooder</u>	จ้า! พ่อพระสุดประเสริฐ
- Here comes our <u>Casanova!</u>	พ่อขุนแผนของเรามาแล้ว
- What a <u>beauty queen!</u>	สวยยังกะอภัสราเหียวนะ
- Tom was the <u>black sheep</u> of the family.	ทอมเป็นลูกนอกคอก
- The <u>fat</u> Robert was sleeping.	เจ้าหมูตอนโรเบิร์ตหลับอยู่
- get up <u>Sleeping Beauty!</u>	ตื่นเร็วยยคุณนายตื่นสาย!
- 10 <u>concubines</u>	นางสนม 10 คน

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - The <u>nanny</u> was dead - Call <u>the valet</u> immediately. - She used to be my <u>maid</u>. - The <u>old man</u> was raised him - The atmosphere is so <u>Jurassic</u>. - Would you be my <u>Valentine</u>? - That <u>extremely hideous woman</u>! - He will <u>reveal his true self</u> to you - He is such <u>a coward</u>. - The <u>bastards</u> won't let us go. - You are <u>a sucker</u>. - Would <u>sian</u> be his type? - Your boss is <u>a first-rate bitch</u>. - <u>The Seloth</u> will not stop until the ship is broken on the rock. - The last <u>woman</u> in his harem. - Tenneke and <u>midwife</u> were clearing away basins and bloody sheets - <u>Mr. Y or Mr. Z</u>, reading of me - By running off with some <u>bimbo</u>. - I mean for what, <u>Pandora</u> it was a box thing. - and the girls were all named <u>Brittany</u> - <u>Your Royal Shortness</u> - <u>Your Highness</u> - He became <u>Regius</u> Professor - and asked the <u>Chancellor</u> - even <u>quacks</u> 	<p>แม่ล้มตายเสียแล้ว เรียกมทาดเล็กมาเร็ว หล่อนเคยเป็น<u>ต้นห้อง</u>ของฉัน <u>ขรัวตา</u>ที่เลี้ยงเขามา บรรยากาศเหมือนยุค<u>พระเจ้าเหา</u> มาเป็นนางพิมของผมหดีกว่า นาง<u>ผีเสื้อสมุทร</u>นั่น <u>เจ้าเงาะ</u>จะถอดรูปให้เธอเห็น เขามัน<u>ไอ้ตาขาว</u> <u>ไอ้รูก</u>พวกนั้นไม่ยอมปล่อยเราไป แกมัน<u>ไอ้ไก่อ่อน</u> ผู้หญิงอย่างชื่องี้เนะ...นางในฝันของเขา? เจ้านายแกนี่นาง<u>แพศยา</u>ตัวจริงเลยนะ <u>นางพราย</u>จะไม่หยุดร้องจนกว่าเรือจะชนหินอัปปาง <u>นางสนม</u>คนสุดท้ายในวังของเขา ทันเนเกอกับ<u>หมอดำแย</u> กำลังช่วยกันเก็บกะละมัง และผ้าเปื้อนเลือด <u>นาย ก</u> หรือ<u>นาย ข</u> ที่มาอ่านเรื่องของข้าพเจ้า มันหนีไปกับนาง<u>แบบแม่โขง</u>ซะได้ หมายถึงอย่างเช่น<u>จันทโครพ</u>แพ้อบ ลูกสาวจะชื่อ<u>พรายตานี</u> <u>เจ้าหญิง</u>เต็มยศ <u>ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท</u> เขากลายเป็นศาสตราจารย์ระดับ<u>ราชครู</u> และถามอธิการบดีมหาวิทยาลัย แม้แต่<u>หมอผี</u></p>

ผลการวิเคราะห์:

- 1) ชื่อยศ ตำแหน่ง จะถูกเปลี่ยนเป็นแบบไทย เช่น Duke เปลี่ยนเป็นเจ้าพระยา
- 2) คำนำหน้าชื่อเปลี่ยนเป็นแบบไทย เช่น Mrs. เป็น ครุ คุณนาย Your Highness เป็น ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
- 3) บุคคลในตำนานและวรรณคดีจะถูกเปลี่ยนจากแบบอังกฤษเป็นไทย เช่น Casanova เป็นขุนแผน, Sleeping Beauty เป็น คุณนายตื่นสาย
- 4) คำคำที่ใช้เรียกคนจะเปลี่ยนเป็นคำคำแบบไทยโดยไม่ใช่คำแปล เช่น first-rate bitch เปลี่ยนเป็น นางแพศยาตัวจริง a sucker เป็น ไอ้ไก่อ่อน

2. การแปลสัตว์ (Animals)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - So you've become <u>the sheep</u>. - What a <u>turkey</u>! - The predictable "<u>turkey tidbits</u>" on Thursday - Three unlucky <u>gazelles</u> - She's a <u>tadpole</u>, Portia, not a <u>shark</u> - another one of his <u>worker bees</u> - no good to chase people for money after <u>the horse</u> is out of the barn - that changes from the color of a <u>dead rat</u> to the color of a <u>dead lobster</u> in three hours - Let's move it, <u>heifer</u>! 	<p>ในที่สุดแกก็ตกเป็นแพะรับบาป ทำไมโง่งเป็นควายยังงี้วะ เมนูไก่ย่างของวันพฤหัสบดีแห่งๆ</p> <p>กวางเคราะห์ร้ายทั้งสามตัว เธอเชื่องยังกับแมวเธอไม่ใช่เสือหรือ เธอเป็นแค่มดงานอีกตัวหนึ่งเท่านั้น ลงได้ปล่อยตัวออกจากคอกแล้วคงจะเที่ยวไปไล่ทาง หนีใครไม่ได้ เปลี่ยนสีจากจิ้งจกในโรงยาเป็นสีกึ่งต้มได้ใน 3 ชั่วโมง รีบไปเร็วเจ้าลูกแหง!</p>

ผลการวิเคราะห์:

- 1) การแปลสัตว์ เลือกคำแปลโดยดูความหมายที่เท่าเทียมกันโดยไม่ต้องเป็นสัตว์ชนิดเดียวกัน เช่น the sheep เป็นแพะรับบาป
- 2) ภาพพจน์ของสัตว์ในต่างวัฒนธรรมจะแตกต่างกัน เช่น tadpole เป็น แมวเชื่อง shark เป็นเสียดู

3. การแปลสิ่งของ (Objects)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- He reached behind him for <u>a flask</u> .	มือเอื้อมหยิบคนโทข้างหลัง
- Clearing away <u>basins</u> and bloody sheets.	เก็บกะละมังและผ้าเปื้อนเลือด
- The brand new <u>Volkswagen Beattle</u> .	รถโฟล์คเต่าคันใหม่เอี่ยม
- I think my <u>buny slippers</u> just ran for cover.	รองเท้าตุ๊กตุ๊กคงกลัวจิ้งหรีดหัวซุนละ
- There are <u>a couple of things</u> I know they're bound to notice.	พวกเขาต้องสังเกตเห็นดอกบัวคู่แน่เลย
- a freight <u>elevator</u>	ลิฟต์ขนของ
- a case of <u>scarlet fever</u>	เป็นไข้ดำอีดแดง
- They understood <u>the form of the poem</u>	พวกเขาเข้าใจฉันทลักษณ์ของกลอนบทนี้
- A teacher with nerves of <u>titanium</u>	ครูที่มีประสาทแข็งแรงกับเหล็กไหล
- <u>They</u> glowed yellow in the soft light.	น้ำสีอำพันทอประกายวิบวับลือแสงไฟ
- you notice <u>the flower</u>	คุณสังเกตเห็นพวงหรีด
- <u>A wagon track</u> ran before the house	มีหนทางเกวียนผ่านหน้าบ้าน
- he cut crescent moons and <u>curlicues</u>	พ่อแกะเป็นรูปพระจันทร์ครึ่งซีกกับลายกระหนก
- I was taken to the hospital in <u>a pickup</u> .	ผมถูกส่งโรงพยาบาลโดยรถสองแถว
- It soothed like the mettles <u>bandages</u> that his mother made	มันบรรเทาความเจ็บปวดได้เหมือนกอเอี๊ยะสมุนไพรของแม่
- a new <u>tube skirt</u>	ผ้าถุงผืนใหม่
- the back of the <u>pickup truck</u>	ท้ายรถกระบะ
- similar to <u>a fig leave</u>	คล้ายๆ กับใบตำลึง
- This is a <u>black and white</u> movie.	นี่เป็นหนังขาวดำนะ
- add ½ cup of <u>melted butter</u>	เติมกระทิครึ่งถ้วย
- It was buried near the <u>corner stone</u> of the building.	มันถูกฝังอยู่ตรงเสาเอกของตึก
- He held on to the <u>egg basket</u> .	เขากำชะลอมใส่ไข่ไว้แน่น

ผลการวิเคราะห์:

- 1) การหาสิ่งที่ทดแทนทางวัฒนธรรมใช้หลักรูปร่าง (form) และหน้าที่ (function) เป็นตัวกำหนด เช่น basin เป็น กาละมังเพราะหน้าที่ the flower เป็น พวงหรีดเพราะหน้าที่ a wagon track เป็น หนทางเกวียนเพราะรูปร่าง pickup truck เป็นระกะบะเพราะหน้าที่
- 2) กรณีใช้คำยืมมาแทนจะใช้คำยืมจากภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ เนื่องจากได้รับวัฒนธรรมมาก่อน เช่น elevator เป็น ลิฟต์

4. การแปลศาสนา / ความเชื่อ (Religions, Beliefs)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- You ought to be thinking more about <u>saving your soul</u> .	คุณน่าจะคิดเรื่องชาติหน้ามากกว่า
- He has to drink the whole <u>potion</u> every last drop.	มันต้องดื่มน้ำมนต์เณรแถมทุกๆ หยดเสียก่อน
- <u>The God of Longevity with his white-waterfall beard and the Goddess of Mercy</u> .	เทพโซ่วซิงและเจ้าแม่กวนอิม
- <u>Dear Lord</u>	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
- <u>Heaven smiles down</u> upon us.	สวรรค์ทรงเมตตาแก่พวกเรา
- I liked to think of those groups as <u>good</u> V.S <u>evil</u> .	ฉันอยากตีตราสองกลุ่มว่าเป็นพวก <u>ธรรมะ</u> กับ <u>อธรรม</u>
- The fairy tale prince has come to <u>make</u> me princess.	เจ้าชายในเทพนิยายที่จะเดินทางมาเสกฉันให้เป็นเจ้าหญิง
- We can sleep it off in <u>church</u> time.	เรานอนพักตอนไปวัดก็ได้
- <u>Heaven</u> saves me	คุณพระช่วยฉัน
- the <u>goddess</u> of the hunt	เทพีแห่งการล่าสัตว์
- <u>The Lord</u> said that	พระท่านกล่าวไว้
- on every <u>holy day</u>	ทุกวันพระ
- Oh, <u>hell</u> !	โธ่เอ๋ยกรรมแท้ๆ
- <u>Our guardian angel</u>	พระภูมิเจ้าที่ของเรา
- Your <u>hour has come</u> !	กรรมตามทันแกแล้ว

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - Hold your <u>calm</u>! - Oh <u>god</u>, please help me - Hold on to your <u>faith</u>. - believe in <u>god</u> - This is our <u>destiny</u> - Thou shall not kill - Love one another - You should go <u>to church</u> sometimes. - He <u>turned religious</u>. - He's become <u>very religious</u>. - Even now there are <u>priests</u> in China - blindsiding you with his “<u>mojo</u>” spell - When your grandpa was a boy, Laura, <u>Sunday</u> did not begin on Sunday Morning - <u>a medicine man</u> with healing powers - There was a <u>spirit house</u> on the corner - They are <u>Vampires</u>. - The <u>Vampires</u> are out to night. 	<p>ตั้งนะโมให้ตื๋นนะ</p> <p>พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ช่วยลูกด้วยเถิด!</p> <p>ยึดมั่นในธรรมไว้</p> <p>ยึดมั่นในธรรม</p> <p>นี่คือเวรกรรมของเรา</p> <p>อย่าผิดศีลข้อที่หนึ่งนะ</p> <p>จงแผ่เมตตา</p> <p>ทำไมไม่ไปวัดฟังเทศน์ฟังธรรมเสียบ้างล่ะ!</p> <p>เขากลับหน้าเข้าหาวัด</p> <p>เขาสะละสิ้นแล้วซึ่งทางโลก</p> <p>แต่ปัจจุบันมีพระคริสต์หลายรูปในเมืองจีน</p> <p>ทำให้คุณเคลิ้มด้วย “มนตรา” ของเขา</p> <p>เมื่อคุณปู่ของหนูยังเล็กอยู่นะลอราวันพระไม่ได้</p> <p>เริ่มต้นตั้งแต่เช้าวันอาทิตย์เหมือนอย่างเดี๋ยวนี้ออก</p> <p>นะ</p> <p>เป็นหมอมนต์ผู้มีพลังพิเศษในการบำบัดรักษา</p> <p>มีศาลพระภูมิอยู่ตรงมุมบ้าน</p> <p>พวกมันเป็นผีดิบ</p> <p>พวกค่างควาผีจะออกมาคืนนี้</p>

ผลการวิเคราะห์:

- 1) ใช้ศาสนาพุทธแทนคริสต์เป็นส่วนใหญ่ เช่น good เป็น ธรรมะ evil เป็น อธรรม the Lord เป็น พระท่าน
- 2) ใช้แนวคิดเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์การเวียนว่ายตายเกิด ตลอดจนเรื่องโชคกลางแบบไทย เช่น saving your soul เป็นชาติหน้า destiny เป็นเวรกรรม

5. การแปลเวลา ชั่ง ตวง วัด (Time, Measurement)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - There was not <u>a scintilla</u> of doubt. - They know they would never see <u>a dime</u> of it. - neither he nor Jevy had moved <u>an inch</u> - you haven't paid <u>a dime</u> - we give our people <u>360-degree</u> evaluation - The length of a hulking building <u>700 feet long and 400 feet wide</u>. - It was a <u>hair's breadth</u> off Center. - To a high point of nearly <u>3,500 feet</u>. - It is a 247,000-<u>acre</u> extention. - Precious Auntie was born a <u>Rooster year</u>. - It was almost <u>2.00 A.M.</u>, and the road was empty. - <u>a half dozen pages</u> of images and text - <u>dozens</u> of nickel-sized, self-adhesive wax seals - curriculum of her <u>fourth-grade</u> class - I'm ahead by <u>a mile</u> - Not <u>a penny</u> more! - Just a few <u>coins</u> - at <u>a hundred yards</u> distance - This is exactly <u>nine o'clock</u>. - You have lost your chance <u>forever</u> - in the first <u>few miles</u> of travel - <u>A thousand-mile</u> journey - I'll go to an <u>eighth-grade graduation</u>. - Invest <u>\$ 150 billion</u> over the next decade - How can you go out without <u>a cent</u>? 	<p>ไม่มีข้อสงสัยแม้สักกระพริกเดียว ทุกๆ คน รู้ว่าไม่มีวันได้สักเก็</p> <p>ทั้งเจวีและเขาไม่กล้าขยับตัวสักคืบ คุณไม่ได้จ่ายสักแดง</p> <p>เราประเมินผลคนของเราจากรอบทิศ</p> <p>ความยาวของตึกมหึมาที่ยาว <u>210 เมตร และกว้าง 120 เมตร</u></p> <p>มันเอียงซ้ายอยู่สักหนึ่งเส้นยาแดง ขึ้นไปจนถึงระดับพันเมตร</p> <p>พื้นที่งอกออกมาถึง 617,500 ไร่</p> <p>ป่าทูนหัวเกิดประกา เกือบตีสองแล้ว และถนนก็ว่างเปล่า</p> <p>ภาพและข้อความราวห้าหกหน้า ตราขนาดเท่าเหรียญห้าเซ็นต์มีกาวในตัว จำนวน หลายสิบดวง</p> <p>หลักสูตรนักเรียนชั้น <u>ป.4</u> ของแม่ ผมล่วงหน้าไปเป็นกิโลๆ</p> <p>ไม่ให้เพิ่มแม้แต่สตางค์แดงเดียว! สักก็สลึงก็เพียงพอ</p> <p>ในระยะห่างออกไปราว<u>ร้อยเมตร</u> ตอนนี้อยู่สามทุ่มแปดแล้วนะ</p> <p>ชาตินี้ นายคงหมดโอกาส ระยะทาง<u>สองสามกิโลเมตร</u>แรกในการเดินทาง การเดินทาง<u>หมื่นกิโลเมตร</u></p> <p>ผมจะไปร่วมงานสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปีที่สอง ลงทุน <u>150.000 ล้านดอลล่าร์</u>ในอีก 10 ปีข้างหน้า จะออกไปเที่ยวได้อย่างไรในเมื่อไม่มีเงินซักสลึง</p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - There were listed as <u>a, b, c, d</u> - a blade measuring five inches long, one inch wide and <u>one-eighth of an inch thick</u> - The change consisted primarily of <u>pennies</u> - add <u>a pinch</u> of salt - <u>a bucket</u> of sand - <u>a basket</u> of fruits - The size of <u>a beach ball</u> - Until she was <u>old</u> - in the <u>fifth grade</u> - <u>ten feet</u> into the air - The <u>1.3 million</u> - <u>forty pounds</u> heavier - minus <u>twenty degrees Fahrenheit</u> - just a few <u>feet</u> out of a <u>million of acres</u> - In <u>1998</u>, he began - It was <u>five bucks</u>. 	<p>มันถูกระบุไว้ในหัวข้อ ก ข ค ง</p> <p>ใบมียาวห้านิ้วและหนาหนึ่งท่อน</p> <p>เหรียญแทบทั้งหมดเป็น<u>เหรียญสตางค์แดง</u></p> <p>เติมเกลืออีก<u>หนึ่งหยิบมือ</u></p> <p>ทราย<u>หนึ่งปั้งกี</u></p> <p>ผลไม้<u>หนึ่งกระจาด</u></p> <p>ขนาดใหญ่<u>เท่ากระดิ่ง</u></p> <p>จนเธอเข้า<u>วัยทอง</u></p> <p>อยู่<u>ชั้นประถม</u></p> <p><u>สามฟุต</u>ไปในอากาศ</p> <p>เงิน<u>สามสิบล้านบาท</u></p> <p>หนัก<u>สี่สิบกิโลกรัม</u></p> <p>ติดลบ<u>ห้าสิบองศาเซลเซียส</u></p> <p>ที่<u>ไม่กี่คืบ</u>ใน<u>หมื่นๆ ไร่</u></p> <p>ใน พ.ศ. <u>2541</u> เขาเริ่ม</p> <p>ราคา<u>ประมาณ 150 บาท</u></p>

ผลการวิเคราะห์:

- 1) การเน้นว่ามากหรือน้อยใช้สำนวนไทย เช่น a dime เป็นสักเก๋ an inch เป็น สักคืบ
- 2) ระบบการชั่ง ตวง วัด และเวลาเปลี่ยนเป็นแบบที่คนไทยนิยมใช้ เช่น จำนวนเป็นกิโล เป็นเมตร เวลาเป็นท่อม a cent เป็นสลึง
- 3) ต้องใช้เวลา จำนวนเงินแบบไทย เพื่อให้เข้าใจง่ายและสะดวก เป็นความจำเป็นในการแปลมิใช่ทางเลือก เช่น a half dozen pages เป็นราวห้าหกหน้า few miles เป็นสองสามกิโลเมตร
- 4) แปลเงินเป็นเงินไทยเพื่อให้เข้าใจง่าย เช่น five bucks เท่ากับ 150 บาท

6. การแปลสถานที่ (Places)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- Child brides form <u>Tennessee</u>	พวกเจ้าสาวอายุสิบห้าจาก <u>บ้านนอก</u>
- the school auditorium in <u>Love Canal</u>	ห้องโถงโรงเรียนประจำจังหวัด <u>แฉะหนองหมาว้อ</u>
- all the <u>provinces</u>	<u>ทั่วราชอาณาจักร</u>
- He will burn in <u>hell</u>	เขาจะตก <u>กะทะทองแดง</u>
- <u>the river</u> of death	<u>แม่พระคงคาแห่งความตาย</u>
- In <u>Utopia</u>	ในยุค <u>พระศรีอารยเมตตรัย</u>
- go back to your <u>slum</u> .	กลับไปยัง <u>รูหนู</u> ของแกซะ
- In his <u>shelter</u>	ใน <u>เพิงหมาแหงน</u> ที่เขาอาศัยอยู่
- I'll send you to hell	กูจะส่งไป <u>เฝ้าพญายม</u>
- let's build a <u>small shrine</u> .	มา <u>ตั้งศาล</u> เพื่งตากันเถอะ
- We do that in <u>China</u>	เราทำ <u>ยังงั้น</u> ใน <u>เมืองจีน</u>
- “ <u>blanket fog</u> ” was more like it	น่าจะเป็น “ <u>ทะเลหมอก</u> ”
- into the village at a <u>T-junction</u>	เข้าสู่ <u>หมู่บ้าน</u> ตรง <u>สามแยก</u>
- in the city's <u>red light district</u>	ใน <u>ย่าน</u> โคม <u>เขี้ยว</u> ของ <u>เมือง</u>
- at his <u>tomb</u> by the river	ที่ <u>ฮวงซุ้ย</u> ริม <u>แม่น้ำ</u>
- Have you been to <u>the clinic</u> ?	ไป <u>โรงหมอ</u> มาหรือยัง?
- Hinder festival of Diwali in <u>Jaipur</u>	เทศกาลตามประทีป <u>ทิวาลี</u> ตาม <u>ความเชื่อ</u> ในศาสนา <u>ฮินดี</u> ที่ <u>เมืองชัยปุระ</u>
- Someone call IX-I-I	ใครช่วย <u>แจ้ง 191</u> ที่
- Ceiling of the Sistine <u>chapel</u> .	เพดานของ <u>วัดน้อย</u> ซิสติน
- You can always run in the <u>park</u> .	ถ้า <u>ว่าง</u> ก็ <u>ไปวิ่ง</u> ที่ <u>สวน</u> ลุม <u>ฯ</u> ก็ได้

ผลการวิเคราะห์:

เปลี่ยนสถานที่ที่เป็นแบบที่คนไทยจะเห็นภาพได้เช่น slum เป็น รูหนู Tennessee เป็นบ้านนอก IX-I-I เป็น 191 ชื่อสถานที่ที่จะออกเสียงเป็นไทยหรือแบบที่คุ้นหู ทั้งนี้จะแปลโดยสิ่งทดแทนเพื่อภาพพจน์เป็นสำคัญ มิใช่เพื่อลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือสถานที่ตั้งเป็นสำคัญ

7. การแปลอาหาร (Food)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - These <u>crepes</u>, right? - I'd like some <u>pancakes</u>. - Grandma packed <u>some fruits for us</u>. - The restaurant had good <u>dumplings</u>. - I'll make you some <u>omelet</u>. - Mom gave us our <u>lunch boxes</u>. - Would you like some <u>soup</u>? - a little bit more <u>salt</u>? - Don't forget to <u>pack</u> your <u>lunch</u>? - Edwena had nearly finished her <u>cereal</u>. - I own you a <u>knuckle sandwich</u>. - I got a <u>hunk of moussaka</u> caught in my throat. - They are living on <u>bread and water</u> for now. - as if they were <u>dumpling dough</u> 	<p>ขนมถั่วแปบหรือไง?</p> <p>ผมอยากกินซาลาเปา</p> <p>คุณยายห่อกล้วย อ้อย ให้เราไปกินระหว่างทาง</p> <p>ภัตตาคารนี้มีขนมบัวลอยอร่อย</p> <p>ฉันจะทำไข่เจียวให้กิน</p> <p>แม่เอาข้าวกล่องให้เราไปกินกลางวัน</p> <p>อยากกินแกงจืดไหม?</p> <p>เติมน้ำปลาไหมจะ?</p> <p>อย่าลืมห่อข้าวไปกินด้วยนะ</p> <p>เอ็ดวินารับประทานข้าวมายังไม่หมดจาน</p> <p>ข้าวยังติดคาง “ขนมตุ๋นตุ๋น” ไว้กับเจ้า</p> <p>แค้นหมูจิ้มปลาแจ่วติดคอข้า</p> <p>พวกเขาต้องเอน้ำลูบท้องไปก่อน</p> <p>ราวกับว่ามันเป็นแป้งหมั้นโถว</p>

ผลการวิเคราะห์:

แปลอาหารด้วยอาหารที่คนไทยรู้จักที่คล้ายคลึงกันในแง่รูปร่างลักษณะกับอาหารฝรั่งในต้นฉบับ เมื่อแปลแล้วจะได้ภาพพจน์และรสชาติเป็นไทย การวิเคราะห์พบการแปลอาหารส่วนใหญ่จะใช้การทับศัพท์ (loan) มากกว่าการแปลด้วยสิ่งทดแทนดังตัวอย่างที่เก็บได้

8. การแปลคำอุทาน (Interjection)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - <u>Brovo!</u> the bird croaked. - <u>For God's sake</u>, don't keep yelling for it - <u>Good gracious</u>. - <u>Good gracious</u>. - <u>By Harry</u>, I won't have it. - <u>Geez, Louise...</u> what got his goat, huh? - <u>Splendid!</u> - Jiming H. Cricket. 	<p>ไชโย! นกแม็กไฟพูดเสียงแหบ</p> <p>พุทโธ่ บอกว่าอย่าร้องโวยวาย</p> <p>อกอีแป้นจะแตก</p> <p>ตาเถรทรงโปรด</p> <p>ตาเถรเป็นพยาน ข้าไม่ยอมเด็ดๆ</p> <p>เจ้าประคุณรุนช่อง</p> <p>โชะชะเลย</p> <p>โธ๊ะ อกอีแป้นเจมีนี่จะระเบิด</p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - <u>Hooray</u> for Burton - <u>Thank God</u> Yolanda had stopped her. - Thank God! - Wackos! - May she burn in <u>hell</u>! - Oh! My. God! - <u>Well, hell</u>, my day just wasn't going to get better. - Bless him! - You <u>bustards</u>! - Natalie, <u>for Christ's sake</u>! - <u>My God</u>. It's clear as day. - Son of a bitch! - Hells! - Heaven forbids! - Exactly? - What? - Are you kidding? - Are you kidding? - Oops! - Oops! - It's Saturday, for <u>God's sake</u>. - Cheap bastard! - Good Gracious! - Hells! - God damns it! - Damn you! - What's in the world!? - Go to hells! - Good heavens! - "<u>Sheesh</u>" Jacob laughed. 	<p>“ไชโย” แก่เบอร์ตัน</p> <p>โชคดีนะที่โยลันดาหยุดเธอไว้ได้</p> <p>ขอบคุณคุณพระ</p> <p>ไอ้พวกบ๊อง!</p> <p>ขอให้มันฉิบหายฉิบหาย</p> <p>อ๊วย! ตายแล้ว!</p> <p><u>เฮ้อ</u> กรรมจริงๆ วันนี้ของฉันคงไม่มีอะไรดีขึ้นแล้ว</p> <p>ล่ะ!</p> <p>พระคุ้มครอง</p> <p>แกไอ้อุบาทว์!</p> <p>โธ่! อนาคตสิให้ตายสิ!</p> <p>ตายละมันชัดแจ้งแจ่มแจ๋วเลย</p> <p>ไอ้ฉิบหาย!</p> <p>โธ่เว้ย!</p> <p>โธ่อย่าเลย!</p> <p>ก็แหงล่ะ!</p> <p>หา!</p> <p>บ๊องหรือเปล่า?</p> <p>จางให้ก็ไม่เชื่อ!</p> <p>อ๊วย! ตายตาย!</p> <p>ว๊าย! ตาเถร</p> <p>นี่มันวันเสาร์นะไอ้บ้าเอ๊ย</p> <p>ไอ้กะล่อนนี่</p> <p>คุณพระช่วย!</p> <p>บรรลัยล่ะ!</p> <p>ทุเรศจริงๆ!</p> <p>ไอ้ทุเรศ!</p> <p>ทำไมพิลึกยั้งจี้?</p> <p>ไปตายซะ</p> <p>อกอีแป้นแตก!</p> <p>“ให้ตายเถอะ” จากอบหัวเราะร่วน</p>

ผลการวิเคราะห์:

- 1) แปลเป็นเสียงอุทานและคำอุทานในโอกาสและความหมายเดียวกับต้นฉบับแต่ใช้แนวคิดแบบไทย
- 2) ใช้แนวคิดทางศาสนาและความเชื่อแบบพุทธหรือแบบไทย เช่น แนวคิดเรื่องความชั่ว และความดี เป็นหลักในการอุทาน

9. การแปลสุภาษิต (Proverbs)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- Out of sight, out of mind	สามวันจากนารีเป็นอื่น
- talking to a brick wall	ตักน้ำรดตอ
- The wisest man may fall	สี่เท้ายังรู้พลาด
- to put one's foot in it	แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- To turn a blind eye	เอาหูไปนาเอาตาไปไร่
- to make both ends meet	ชักหน้าไม่ถึงหลัง
- Out of the frying pan into the fire	หนีเสือปะจระเข้
- Still water runs deep	คมในฝัก
- To make a mountain out of a mole hill	ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่
- Haste makes waste	ช้าเป็นการนานเป็นคุณ
- Goose and gander and goslings are three sounds but one thing	ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น / เชื่อไม่ทิ้งแถว
- To do good by stealth	ปิดทองหลังพระ
- Jack of all trades, and a master of none	รู้อย่างเป็ด
- Too many cooks spoil the broth	มากหมอมากความ
- To use a sledgehammer to crack a nut	ซี่ข้างจับตักแตน
- A bad workman blames his tools	รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง

ผลการวิเคราะห์:

- 1) ใช้สุภาษิตไทยที่มีความหมายเดียวกันโดยดูแต่ความหมายเป็นหลัก เช่น talking to a brick wall = ตักน้ำรดตอ
- 2) ใช้สุภาษิตไทย โดยใช้ความหมายและรูปคำเดียวกันบ้างเท่าที่ทำได้ เช่น to put one's foot in it = แกว่งเท้าหาเสี้ยน
- 3) ใช้สุภาษิตไทยมาแปลสุภาษิตมากกว่าการตีความหมายแบบธรรมดา เช่น ไม่พบ to make both ends meet ที่แปลว่าหาเงินได้ไม่พอใช้ แต่พบการแปลว่าชักหน้าไม่ถึงหลัง
- 4) ไม่พบการแปลสุภาษิตที่ผิดความหมาย แสดงว่าผู้แปลสุภาษิตด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมใช้ความปรานีในการแปลมาก

10. การแปลสำนวน (Idioms)

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - <u>Yes</u>, Your Honor - Bs is a “<u>wheel spinning exercise</u>” - They’d like <u>somebody to blame</u> - <u>A single grain of rice</u> can tip the scale. - You’ll <u>work yourself to death</u>. - because of a pair of <u>big goo-goo eyes</u> - Isn’t Meg, your <u>little smoochy face</u>. - Meg, Meg, Meg, <u>my sweet deluded little minion</u>. - What an <u>awkward situation</u>. - enough of this <u>nonsense</u> - They considered hypnos <u>a lounge act</u>. - My <u>freakish inability to fit in</u>. - Don’t think I can do it? - He became <u>red with anger</u>. - They popped out of the snow <u>like daisies</u>. - Recite the <u>final Admonition</u> - Thanks for your <u>hospitality</u>. - I don’t trust <u>his words</u>. - High treason! - <u>Yes</u>, your Highness - I’ve <u>worked too hard</u>. - I’ll <u>get</u> that arrow - <u>Heaven smiles</u> down upon us. - Silence! - This might be <u>the day</u>. - At <u>that moment</u> - In her <u>teen-age year</u> 	<p> <u>ครับ</u> ศาลที่เคารพ กลุ่ม B ก็เหมือนกับ “<u>การเข็นครก</u>” พวกเขาต้องหา<u>แพะรับบาป</u> <u>หมากตัวหนึ่ง</u>พลิกเกมบนกระดานได้ เดียวก็เป็นโรครุโหลตายหрок เพราะ<u>แม่ตาหวานตาล</u>เฉาะนั้น หรือว่า<u>เม็ก</u> <u>แม่หน้าตาล</u>เชื่อม เม็ก เม็ก เม็ก <u>แม่ดอกทองกวาว</u>ของพี่<u>คล้าว</u> <u>หน้าแตก</u>หมอไม่รับเย็บเลย เลิก<u>ทำตัวหน่อม</u>แน้มได้แล้ว พวกนี้เห็นการสะกดจิตเป็นการ<u>เล่นปาที่</u>เสียมากกว่า ความเป็น<u>แกะดำ</u>ของฉัน หาว<u>เข้าไรรู้</u>น้ำยาหรือ? เขาถึงกับ<u>เลือดขึ้นหน้า</u> มันไพล่ออกมาจาก<u>หิมะ</u>ยังกับ<u>ดอกเห็ด</u> ท่อง<u>สุภาชิตสอน</u>หญิงช ขอขอบคุณที่<u>เลี้ยงดู</u>ปู่<u>เสือ</u>เราเป็นอย่างดี <u>อมพระมา</u>พูดก็ไม่เชื่อ เจ้า<u>เล่ห์เพทุบาย</u>! <u>พะยะคะ</u>ฮ้องเต้ <u>เข้าได้</u>ทุ่ม<u>สุดตัว</u>แล้ว <u>ข้าจะ</u>เก็บให้<u>ดูเป็น</u>ขวัญตา <u>สวรรค์</u>ทรงเมตตาแก่พวกเรา หุบปากซะ! นี่อาจเป็น<u>โอกาสทอง</u> <u>พริบตา</u>เดียวกันนั้น ใน<u>วัยแรกแย้ม</u> </p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - go on <u>the top shelf</u> - He was <u>a sucker</u>. - He was <u>a coward</u> - Let's <u>have our fortune told!</u> - <u>What the hell</u>, he decided. - I <u>bit my tongue</u> and waited until often dinner. - invite a girlfriend over and have a <u>ménage a trios</u> - remind you that you are no longer <u>a spring chicken</u> - all his friends are <u>hoodlums</u> - She's not with me because she needs <u>a meal ticket or a daddy</u>. - Several boys gather around and begin to <u>bag on one another</u>. - Weather any would be <u>mad</u> if I took a minute off - living <u>at home</u> became unbearable - Over the long term, <u>we would have destroyed the company's greatest asset</u>. - The mix-up seemed to be you Gartner's <u>ineptitude</u> - Microsoft <u>had its epiphany</u> - IBM will <u>fold</u> in seven years - She <u>made a face</u> at him. - hung down one side of her face like a <u>scythe</u> 	<p>ยกให้เป็นพี่เบิ้ม</p> <p>ปากไม่สิ้นกลืนน้ำนม</p> <p>เขาใจเสาะเป็นปลาชิว</p> <p>ไปเสี่ยงเซียมซีกันดีกว่า!</p> <p>ช่างเถอะเขาตัดสินใจแล้ว</p> <p>ผมกัดฟันไว้แล้วรอนกระทั่งหลังอาหารเย็น</p> <p>ชวนเพื่อนสาวมาค้ำและเล่นจ้ำจี้กันสามคน</p> <p>เตือนให้คุณสำนึกว่าคุณไม่ใช่สาวเอ๊าะอีกต่อไปแล้ว</p> <p>เพื่อนๆ เขาเป็นนักเลงหัวไม้</p> <p>เธอไม่ได้อยู่กับผมเพราะต้องการ<u>เสียเลี้ยง</u></p> <p>เด็กจะมารวมตัวกันแล้วเริ่ม<u>ทำสงครามน้ำลาย</u>กับฝ่ายตรงกันข้าม</p> <p>คงไม่มีใคร<u>ตาย</u>หรืออกถ้าผมพักซักเดียว</p> <p><u>อยู่กับพ่อแม่</u>เป็นเรื่องสุดจะทน</p> <p>ซึ่งในระยะยาวก็เท่ากับ<u>คุณทุบหม้อข้าว</u>ของคุณ</p> <p>ความสับสนน่าจะเป็น<u>ความห้ำหั่น</u>ของลูเกอร์ตเนอร์</p> <p>ไม่มีใครซอฟต์แวร์เกิดดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา</p> <p>ไอบีเอ็มจะ<u>ม้วนเสื่อ</u>ภายในเจ็ดปี</p> <p>เธอตีหน้ายักษ์ใส่เขา</p> <p>ห้อยลงมาปิดหน้าด้านหนึ่งไว้เหมือน<u>เคียว</u></p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<ul style="list-style-type: none"> - I was delighted at <u>the windfall</u> of a million dollar - twelve ounces of <u>crystal math</u> - set up a <u>hand-to-hand</u> sale - Margaret who had <u>banana pudding</u> where brain should have been - It was <u>milky white</u> - a <u>pudding-bowl</u> haircut - and off they <u>marched</u> - come to rest some where in the <u>U-bend</u> - Oh, I-I could <u>travel</u> to the city - he will be <u>furious</u> - She's been <u>playing you for a sap</u>. - My children's children will <u>walk the street</u>. - <u>Run for it</u> - They think "no" mean "<u>yes</u>" and "get lost" means "<u>take me I'm yours</u>". - <u>Run for it</u> - I may have had a little red wine with <u>breakfast</u>. - <u>Holy catfish</u> - for <u>the quiet way</u> - I <u>concentrate every muscle</u> - I am called to England on <u>affairs of state</u>. - I'm taking your <u>job</u>. - As I recounted my <u>soap opera</u> of childhood deprivation. 	<p>ผมมีความสุขที่ได้เงินล้านเหรียญมาแบบ<u>สัมหล่น</u></p> <p><u>เกล็ดยาคำ</u>น้ำหนักสิบสองออนซ์</p> <p>เตรียมการขายแบบ<u>ยื่นหมูยื่นแมว</u></p> <p>มาร์กาเร็ตผู้มี<u>ชี้อ้อยอัดแน่น</u>ในหัวแทนมันสมอง</p> <p>มันมีสีขาว<u>ขุ่นเหมือนน้ำข้าว</u></p> <p>ผมทรง<u>กะลาครอบ</u></p> <p>แล้วพวกนักเรียนก็ออกเดิน<u>เรียงแถวเป็นงู</u>กินทาง</p> <p>กลับไปนอนพักตรง<u>คอร์ทาน</u>ด้านล่างของโถ้วม</p> <p>อ้อผม ผม ผม <u>จะโตโตไป</u>ที่เมือง</p> <p>ท่านจะ<u>ต้องยี้วะแตก</u></p> <p>หล่อนหลอก<u>ปั่นหัวเจ้าเล่น</u></p> <p>รุ่นลูกรุ่นหลานของฉั<u>ต้องเดินเอา</u>ปี๊บคลุมหัว</p> <p><u>หลวงพ่อก้อย</u></p> <p>บอกว่า "ไม่" คือ "<u>ให้ทำ</u>" พอ "ไล่ส่ง" ก็บอกว่า "<u>ทอดสะพาน</u>"</p> <p>ตัวใครตัวมัน</p> <p>ผมอาจดื่มไวน์แดงมา<u>หน่อยกับข้าวเช้า</u></p> <p><u>ข้าแต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์</u></p> <p>ทำงานแบบ<u>ปิดทองหลังพระ</u></p> <p>ฉันพยายาม<u>เอาธรรมะเข้าข่ม</u></p> <p>พี่ถูก<u>หลวงเรียกตัวไป</u>อังกฤษ</p> <p>ฉันคว้า<u>ฟงปลา</u>ไปกิน</p> <p>ในขณะที่ฉันเล่า<u>เรื่องน้ำเน่า</u>ในวัยเด็กอันแสนอัศจรรย์</p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
- Her <u>married name</u> is Wright	เธอใช้นามสกุลสามีว่าไรต์
- Mr. and <u>Mrs.</u> Barker are waiting	คุณบารเคอร์และภรรยารออยู่ค่ะ
- He joined the <u>ban wagon</u>	เขาเข้าร่วมขบวนด้วย
- from rack and roll to <u>the mamas-trains- and pick-up-truck style of country music</u>	จากวงร็อกแอนด์โรลล์จนถึงวงลูกทุ่งแนวตลาดล่าง
- He gave her a <u>black eye</u>	เขาตบหน้าเธอจนตาเขียวซ้ำ
- She was <u>blacks and blues</u> all over	เธอตัวเขียวซ้ำเป็นจ้ำๆ ไปหมด

ผลการวิเคราะห์:

- 1) ใช้สำนวนไทย โดยคำนึงถึงความหมายเป็นหลัก เช่น final Admonition = สุภาชิตสอนหญิง
- 2) ใช้สำนวนไทยโดยพยายามเก็บคำของต้นฉบับ เช่น I don't trust his words. = อมพระมาพูดก็ไม่เชื่อ
- 3) เมื่อสำนวนมีการเปรียบเทียบจะใช้ภาพพจน์ของไทย เช่น It was milky white = มีสีขาวขุ่นเหมือนน้ำข้าว set up a hand-to hand sale = ขายแบบยื่นหมูยื่นแมว
- 4) ผู้แปลพยายามแปลสำนวนเป็นสำนวนมากกว่าแปลเป็นภาษาธรรมดา เช่น a black eye เป็น ตาเขียวซ้ำ แทนที่จะแปลว่าอีกเสบวม

ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักแปลเกี่ยวกับการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม

ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

การสัมภาษณ์

ทำการสัมภาษณ์นักแปลผู้มีผลงานแปลในช่วง พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 12 คน โดยการสุ่มตัวอย่าง

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์เทคนิคในการแปลและลักษณะของการแปลโดยทำความเข้าใจ key word ของการสัมภาษณ์ซึ่งได้แก่การอภิปราย

1. การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมได้อภิปรายและยกตัวอย่างการแปลด้วยเทคนิคนี้เพื่อความเข้าใจตรงกันได้ 3 ตัวอย่าง
2. การแปลด้วยเทคนิคอื่นๆ เช่น การใช้คำกว้างและบรรยายประกอบการยืมคำจากภาษาต้นฉบับ การแปลตัวตัวและการอุปมาอุปมัย
3. เมื่อเข้าใจตรงกันแล้วได้สัมภาษณ์เชิงลึก โดยพอสรุปลผลการสัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

ผลการสัมภาษณ์

สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในการแปลสามารถทำได้ในการแปลเอกสารแทบทุกชนิด โดยผู้แปลผู้ชำนาญ
2. การแปลโดยเทคนิคนี้จำเป็นต้องใช้ในการแปลทางประเภท เช่น มาตราการชั่ง ตวง วัด การแปลสำนวน และคำอุทาน
3. เทคนิคการยืมคำ การยืมคำพร้อมอธิบาย การใช้คำกว้างและการอธิบายประกอบเป็นเทคนิคที่เป็นทางเลือกก่อนจะตัดสินใจแปลด้วยเทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม
4. การแปลโดยเทคนิคนี้เป็นทางเลือกสุดท้ายในการแปลหลายประเภทสอดคล้องกับ Larson (1998) ซึ่งแนะนำให้ใช้วิธีนี้หลังจากพิจารณาคำแปลอย่างรอบคอบแล้วเท่านั้น

ผลการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

หลังการอภิปรายเทคนิคในการแปลเพื่อความเข้าใจตรงกันและการสัมภาษณ์ได้เก็บข้อมูลโดยให้นักแปล 12 คน กรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของการใช้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม

ผลการตอบแบบสอบถามโดยสรุป

1. นักแปลทุกคนคิดว่าการแปลตรงตัวเป็นเทคนิคที่ดีที่สุดเมื่อทำได้ (12)
2. นักแปลทุกคนคิดว่าการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเป็นเทคนิคที่ยากที่สุด (12)
3. นักแปลส่วนใหญ่เคยใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (11)
4. นักแปลเกือบทุกคนคิดว่าต้องพยายามแปลวัฒนธรรมให้แม่นยำที่สุด (11)
5. นักแปลเกือบทุกคนเคยประสบปัญหาการแปลทางวัฒนธรรมที่ต่างกันจนทำให้แปลได้ยาก (10)
6. นักแปลเกือบทุกคนคิดว่าการแปลด้วยคำยืมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดถ้าไม่แปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม (10)
7. นักแปลเกือบทุกคนคิดว่าเทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเหมาะสมที่สุดในการแปลสุภาษิตและสำนวน
8. นักแปลเกือบทุกคนพยายามคงรูปแบบทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับไว้ในภาษาแปลถ้าทำได้ (10)
9. นักแปลส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเมื่ออ่านงานแปลของผู้อื่น (9)
10. นักแปลส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเมื่อแปลข้อเท็จจริง (9)
11. นักแปลส่วนใหญ่คิดว่าการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม เป็นการแปลที่มีประสิทธิภาพทางด้านสื่อความหมายและภาพพจน์ (8)
12. นักแปลส่วนใหญ่เลือกใช้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเป็นเทคนิคสุดท้าย (8)

13. นักแปลส่วนใหญ่เชื่อว่าการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์จะทำให้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมีบทบาทน้อยลง (8)
14. นักแปลบางคนเชื่อว่าการแปลจะง่ายขึ้นและแม่นยำขึ้น เนื่องจากการถ่ายทอดและรับวัฒนธรรม(5)
15. นักแปลบางคนได้เคยตรวจสอบหลังการแปลว่าผู้อ่านพอใจการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมของตนหรือไม่ (5)

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการรวบรวมการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมที่ได้พบจากเอกสารการแปลที่ใช้เป็นข้อมูล ได้แบ่งแยกประเภทการแปลออกตามชนิดของสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมออกเป็น 10 ชนิด ได้แก่

1. การแปลคน
2. การแปลสัตว์
3. การแปลสิ่งของ
4. การแปลศาสนา/ความเชื่อ
5. การแปลเวลา ชั่ง ตวง วัด
6. การแปลสถานที่
7. การแปลอาหาร
8. การแปลคำอุทาน
9. การแปลสุภาพจิต
10. การแปลสำนวน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเทคนิคการแปล

1. ผู้แปลมักเก็บรูปแบบทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับไว้ในการแปล เช่น คำนามมักจะแปลเป็นคำนาม คุณศัพท์แปลเป็นคุณศัพท์ และในระดับวลีหรือกลุ่มคำก็ยังคงมีการเก็บรูปแบบทางไวยากรณ์ของต้นฉบับไว้ด้วย
2. การเลือกสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมาเป็นคำแปล อาจดูจากรูปแบบ (form) และหน้าที่ (function) ของคำประกอบกับความหมายที่สอดคล้องกันระหว่างภาษาต้นฉบับภาษาแปลด้วย เช่น turkey ในภาษาอังกฤษแปลว่า ควาย ในภาษาไทย เนื่องจากทั้งสองคำมีรูปแบบเป็นสัตว์และมีหน้าที่ทางความหมายเหมือนกัน คือ โง่
3. สำนวนและสุภาพจิตจะถูกตีความเป็นหน่วยทั้งข้อความ โดยไม่ได้คำนึงของความหมายของคำแต่ละคำแยกกัน เช่น rush into print แปลว่า ชิงสุกก่อนห่าม หรือ รีบเร่งเกินไป มิใช่ รีบเอาไปพิมพ์ ซึ่งเป็นความหมายของคำ แต่ละคำในสำนวนอังกฤษนี้ หรือ One rotten apple spoils the whole barrel อาจแปลโดยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจากสุภาพจิตไทย ว่า ปลาเน่าตัวเดียวก็เหม็นไปทั้งข้อง ซึ่งทั้งสำนวนต้นฉบับและสำนวนแปลมีความหมายคล้ายกันว่า มีคนทำผิดคนเดียวอาจทำให้ทุกคนต้องเสียชื่อเสียงไปด้วย

4. การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมอาจจำแนกออกเป็นสองกลุ่ม คือ
- 4.1 เป็นทางเลือก คืออาจใช้เทคนิคอื่น เช่น การยืมคำ การแปลด้วยคำกว้าง และอธิบายประกอบ ได้หรือการแปลเป็นความหมายตรงตัวก็ได้ เช่น an arm length อาจแปลว่า สองศอก 2 ฟุต หรือ แอ่เอ้อมมือถึง หรือไม่เกินมือคว่ำ ก็ได้ แต่สองศอก และ 2 ฟุต เป็นสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม
- 4.2 เป็นเทคนิคที่จำเป็น มีใช้ทางเลือก เช่น การถ่ายปี พ.ศ. เป็น ค.ศ. ในการแปลธุรกิจ การแปลสุภาษิตเพื่อให้เข้าใจง่ายและเห็นภาพพจน์ในบางกรณี เช่น to use a sledgehammer to crack a nut ถ้าแปลตรงตัวจะขบขัน และเข้าใจยาก ตลอดจนไม่เห็นภาพพจน์ในขณะที่ถ้าแปลว่า ชี้อ้างจับตักแต่นจะเข้าใจง่าย เห็นภาพพจน์และมีอรรถรส
5. การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจะส่งผลให้เกิดทั้งความหมาย และภาพพจน์ที่เปรียบเทียบกันได้จากสองวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้แปลแล้ว ภาษาต้นฉบับและสิ่งทดแทนที่ผู้แปลเลือกจะถูกนำมาเปรียบเทียบกันเช่นเดียวกับการตีความและเลือกคำแปลของอุปมาอุปมัย ผู้แปลมองหาและเลือกอุปมาอุปมัยที่เท่าเทียมกันในแง่ความหมายและภาพพจน์จากวัฒนธรรมของภาษาแปล ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจความหมายและเห็นภาพพจน์ตลอดจนผลทางอารมณ์ที่ประกอบกับความหมายคำแปลได้ง่าย เนื่องจากเป็นสิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้ว เช่น Helen of Troy สำหรับวัฒนธรรมของผู้พูดภาษาอังกฤษแล้วเป็นที่รู้จักและเข้าใจ เนื่องจากเป็นประวัติและเรื่องเล่า จนกลายเป็นตำนานที่เล่าขานกันมาจนคุ้นเคยในทำนองเดียวกับการที่คนไทยได้ยืมวรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์และรู้จักนางสีดา นางสีดาจึงอาจเป็นสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมในการแปลเชิงอุปมาอุปมัยของ Helen of Troy เนื่องจากแสดงความหมายของสตรีงามสูงศักดิ์ผู้มีชายมาต่อสู้อันสงครามแย่งชิงกันจนกลายเป็นตำนาน

อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การแปลคน

ในการแปลคน ได้พบว่ามีการใช้คนในวัฒนธรรมไทยที่ให้ความหมายคล้ายคลึงกับคนในต้นฉบับมาเป็นคำแปล เช่น แปล Helen of Troy ซึ่งเป็นเจ้าหญิงที่มีสามีแล้วแต่ไปมีสัมพันธ์กับชายอื่นอีกคล้ายกับนางวันทอง หรือนางกาก็ในวรรณคดีของไทยว่าเป็นนางกาก็แทนที่จะพยายามอธิบายให้คนอ่านเข้าใจลักษณะของ Helen of Troy การแปล midwife ว่า หมอตำแย ซึ่งอาจไม่เหมือนกับ midwife ทุกอย่างแต่ก็คล้ายคลึงกัน หรือการแปล bitch ว่า ฝีเสื่อสมุทรว่าเป็นการบรรยายความรู้สึกที่มีต่อคำว่า bitch และยังบรรยายลักษณะที่น่าเกลียดของหญิงนั้นด้วย การแปลคนโดยใช้กลยุทธ์เช่นนี้ผู้แปลต้องเข้าใจประวัติหรือตำนานที่เกี่ยวข้องกับคนในต้นฉบับแล้วจึงจะสามารถหาคนในวัฒนธรรมไทยที่คล้ายคลึงกันมาเป็นคำแปลได้ เป็นการถ่ายทอดทั้งความหมายและความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อคนผู้นั้นได้วิธีหนึ่ง นอกจากนั้นการแปลคนยังขึ้นอยู่กับยุคสมัยหรือสิ่งที่เป็นแนวโน้มของสังคมนั้นด้วย เช่น แปล Don Juan ว่าเป็นฟลิก เกริกพล หรือเต้กกอ ก็เป็นลักษณะของแนวโน้มในสังคมในขณะที่แปล การแปลเช่นนี้ต้องระวังเพราะเป็นความคิดในระยะสั้น สังคมจะ

ลึ้มเลื่อนความคิดนั้นในเวลาไม่นาน และในลักษณะเดียวกันถ้าเป็นแนวคิดเก่าเกินไปเช่นคำว่า นางากาก็ ก็อาจจะไม่เป็นที่รู้จักของคนรุ่นหลังที่ไม่เคยอ่านวรรณคดีเรื่องนี้ การใช้คนในสังคมไทยมาแทนคนในต้นฉบับภาษาอังกฤษจึงควรเป็นทางเลือกท้ายๆ ในการแปล

2. การแปลสัตว์

การใช้คำทดแทนสัตว์ในภาษาต้นฉบับไม่พบมากนักเนื่องจากในปัจจุบันไม่มีสัตว์ที่แปลตรงตัวไม่ได้หรือไม่เป็นที่รู้จักข้ามวัฒนธรรมเหมือนในยุคแรกของการแปล ซึ่งเคยแปล lion ว่า Jaguar หรือแปล hyena ว่า wolf (Larson, 1998) เนื่องจากการสื่อสารที่ยังไม่ก้าวหน้าทำให้ยังไม่รู้จักสัตว์บางชนิด การแปลสัตว์ด้วยสิ่งทดแทนในปัจจุบันจึงเป็นไปได้ในลักษณะของการถ่ายทอดแนวคิดในเชิงเปรียบเทียบมากกว่า เช่นแปล sheep (แกะ) ว่า แพะ รับประทาน ซึ่งเป็นความหมายที่เป็นสัญลักษณ์ของคำว่า sheep ในภาษาต้นฉบับ แปล turkey (ไก่งวง) ว่า ควาย เนื่องจากในต้นฉบับเป็นการพูดเปรียบเทียบ (metaphore) จึงเท่ากับควายในภาษาไทย แปล heifer ว่า ลูกแหง หรือลูกที่เดินตามติดแม่ dead rat มีความหมายถึงสี่ขีด จึงแปลเป็นไทยว่า จิ้งจก ซึ่งในภาษาไทยมีความหมายว่าสี่ขีด แปล shark ซึ่งมีความหมายว่าร้ายกาจเป็นภาษาไทยว่า เสือ ซึ่งมีความหมายว่าร้ายเหมือนกัน การแปลในลักษณะนี้ทำให้เข้าใจความหมายและทำให้ภาษามีสมาติเท่าเทียมกับต้นฉบับได้เป็นอย่างดี แนวคิดที่เป็นของตะวันตกเกี่ยวกับสัตว์ยังเริ่มมีอิทธิพลต่อแนวคิดของไทย ซึ่งอาจได้มาจากการแปลจากภาษาอังกฤษ เช่น แนวคิดที่ว่า

เต่า	=	เชื่องช้า	กระต่าย	=	ว่องไว
มด	=	ทำงานเป็นทีม	ผึ้ง	=	ขยันขันแข็ง
นกฮูก	=	ฉลาดเป็นอัจฉริยะ	งู	=	ชั่วร้าย
สิงห์โต	=	อำนาจ	สุนัขจิ้งจอก	=	เจ้าเล่ห์

ซึ่งแนวคิดของตะวันตกเกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้ บางครั้งผู้แปลอาจต้องตีความให้ผู้อ่านด้วยจึงจะชัดเจน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้แปลได้ตีความให้ผู้อ่านแล้วจากการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม

3. การแปลสิ่งของ

การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในการแปลสิ่งของ พบได้มากที่สุดเนื่องจากวัตถุสิ่งของต่างวัฒนธรรมถึงแม้จะใช้เพื่อจุดประสงค์ที่คล้ายๆ กัน ก็อาจมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างกันไปบ้างหรือการใช้สอยก็อาจแตกต่างกัน แต่ไม่เหมือนกันอย่างแท้จริง เช่น flask กับ คนโท มีจุดประสงค์คล้ายกันคือเพื่อเก็บน้ำหรือเครื่องดื่ม แต่รูปร่างแตกต่างกัน basin กับ กาละมัง ก็มีรูปร่างต่างกันหรือทำด้วยวัสดุต่างๆ กัน แต่การจะหาคำแปล basin ให้คนไทยเข้าใจง่ายๆ ก็อาจต้องอธิบายมาก การใช้คำกาละมังมาแปลแทนจะช่วยให้เห็นภาพและวัตถุประสงค์ของภาชนะนี้ได้ การแปล a couple of things ว่า ดอกบัวคู่ เป็นการแนะนำความหมายของทรวงอกผู้หญิงได้โดยไม่ต้องบอกโจ่งแจ้งตรงกับจุดประสงค์ของต้นฉบับ การแปล elevator ว่า ลิฟต์เนื่องจาก

ต้องการใช้คำยืมที่คุ้นเคยมาเป็นคำแปล นอกจากนี้สิ่งของที่คนไทยเรียกขานแบบไทยๆ เช่น โพล์คเต่า เนื่องจากรูปร่างของรถซึ่งคนไทยเห็นเป็นเต่า แต่ต้นฉบับเห็นเป็นแมลงเต่าทอง (beattle) ก็ให้ความหมายที่เหมาะสมและเห็นภาพ และคำแปลที่ให้รสชาติตลอดจนความหมายที่เหมาะสมในการแปลวลี the mamas-trains-and pick-up-truck style of country music ว่าลูกทุ่งแนวตลาดล่าง เป็นการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมที่มีศิลปะในการแปลมากสำนวนหนึ่ง นอกจากนั้นใบไม้ที่คนไทยไม่ค่อยเคยเห็น เช่น fig leave ก็แปลว่าใบตำลึง เนื่องจากรูปร่างคล้ายกัน และการแปล corner stone ว่าเสาเอกก็เหมาะสมเพราะมีความหมายทางการเอาฤกษ์เอาชัยเหมือนกันในทั้งสองวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามเนื่องจากลักษณะของสังคมโลกในปัจจุบันทำให้มีการใช้สิ่งของวัตถุร่วมกันมากจนไม่มีความแตกต่างกันมากทางด้านวัตถุอีกต่อไป การจะใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมจึงมักถูกทดแทนด้วยคำยืมไปเลย เช่น เรียกว่าคอมพิวเตอร์ แผ่นดิสก์ กางเกงยีนส์ ทีวี แทนที่จะพยายามแปลเป็นภาษาไทยหรือใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมาเป็นคำแปล สอดคล้องกับแนวคิดของ Larson 1998 ซึ่งไม่แนะนำให้ใช้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมยกเว้นจำเป็นจริงๆ เท่านั้น

4. การแปลศาสนาและความเชื่อ

Larson (1998) กล่าวว่า การแปลศาสนาเป็นเรื่องยากและจะทำให้เข้าใจลึกซึ้งข้ามวัฒนธรรมยิ่งยากกว่า ดังนั้นผู้แปลต้องทำความเข้าใจทั้งสองศาสนา คือ ศาสนาของต้นฉบับและศาสนาของผู้อ่านและพยายามหาคำแปลที่ใกล้เคียงที่สุด ซึ่งการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมอาจทำได้ใกล้เคียงและไม่ต้องอธิบายเพิ่มเติมมากจนภาษาหมอดอรรถรส คำแปลที่เหมาะสม เช่น

saving your soul	หมายถึง ชาติหน้า
Dear <u>Lord</u>	หมายถึง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
good V.S evil	หมายถึง ธรรมะกับอธรรม
guardian angel	หมายถึง พระภูมิเจ้าที่
destiny	หมายถึง เวรกรรม
Sunday	หมายถึง วันพระ
go to church	หมายถึง ไปวัดฟังเทศน์ฟังธรรม

จะเห็นว่าผู้แปลได้ใช้ความเข้าใจของทั้งสองศาสนามาหาคำแปลที่ใกล้เคียงทำให้สื่อความหมายได้เหมาะสม

5. การแปลเวลา ชั่ง ตวง วัด

ระบบการเรียกขานเวลา และการชั่ง ตวง วัด อาจแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมผู้ใช้ภาษาอังกฤษและผู้ใช้ภาษาไทย การแปลตรงตัวในบางกรณีนอกจากจะไม่สื่อความหมายที่ถูกต้องแล้วยังอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และเกิดความเสียหายได้ เนื่องจากการแปลตัวเลขผิด การแปลจำนวนผิด และการแปลวันนัดหมายผิด ล้วนมีผลในทางปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้สื่อความหมายที่ชัดเจนผู้แปลที่ดีมักจะพิจารณาใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเพื่อป้องกันความผิดพลาด และเพื่อให้เข้าใจได้ลึกซึ้งในกรณีเป็นการพูดเปรียบเทียบ เช่น

would never see <u>a dime</u> of it	= ไม่มีวันได้สักเก็
<u>360 degree</u> evolution	= การประเมินผลจากรอบทิศ
hair's breadth	= หนึ่งเส้นยาแดง
247000 <u>acre</u>	= 617500 ไร่
by a <u>mile</u>	= เป็นกิโลๆ
nine o'clock	= สามทุ่ม
a basket	= หนึ่งกระจาด
old	= วัยทอง
a b c d	= ก ข ค ง
In 1998	= ใน พ.ศ. 2541

จะเห็นว่า การปรับคำแปลเป็นสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเช่นนี้ทำให้เข้าใจง่าย เห็นภาพ และไม่ผิดพลาดหรือกำกวม ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากการแปลตรงตัว

6. การแปลสถานที่

บางครั้งสถานที่ในต้นฉบับอาจเข้าใจยากหรือต้องการคำอธิบายที่ยืดเยื้อ ผู้แปลจึงอาจเลือกเอาสถานที่ในวัฒนธรรมไทยที่เข้าใจได้ง่ายมาเป็นคำแปลแทน เช่น แปลรัฐที่ห่างไกลความเจริญในสหรัฐอเมริกา เช่น Tennessee ว่า บ้านนอก ซึ่งนอกจากจะแสดงความล้าหลังห่างไกลความเจริญแล้ว ยังมีความหมายของความขาดแคลนและการล่อเลียนรวมอยู่ด้วย แปล IX-II ว่า 191 แปล Jaipur ว่า ชัยปุระ ซึ่งเป็นการออกเสียงเรียกเมืองนี้แบบไทย แปล chapel ว่า วัดน้อย เพื่อให้เข้าใจทั้งประโยชน์และลักษณะของ chapel การแปลสถานที่เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้แปล เนื่องจากชื่อของสถานที่ในต้นฉบับอาจมีความหมายแฝง หรืออาจเป็นสัญลักษณ์ ผู้แปลอาจแปลโดยใช้คำอธิบายซึ่งอาจเป็นรูปแบบและประโยชน์ (form และ function) ของสถานที่นั้นๆ หรืออาจใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมแทน เช่น

freak house	มีความหมายว่าโรงพยาบาลโรคจิต
Utopia	มีความหมายว่า เป็นยุคทองหรือยุคพระศรีอารยเมตตรัย ซึ่งคนไทยเข้าใจว่าเป็นยุคสมบูรณ์สุขในแนวอุดมคติ
China	เวลากล่าวถึงที่ไม่ใช่ทางการเมืองหรือภูมิศาสตร์ จะเรียกว่า เมืองจีน เป็นวิธีเรียกแบบไทยๆ
red light district	มีความหมายว่าแหล่งโสเภณี ซึ่งคนไทยมีชื่อแฝงว่า “ย่านโคมเซียว”
tomb	มีความหมายเหมือนฮวงซุ้ย ซึ่งคนไทยเห็นภาพได้ชัดเจนกว่าจะบรรยาย tomb แบบฝรั่ง

การแปลโดยใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเช่นนี้ นับว่าเหมาะสมและให้รสชาติตลอดจนภาพพจน์ในใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

7. การแปลอาหาร

เป็นการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมที่ได้ผลทางอารมณ์และภาพพจน์น้อยลงทุกขณะ เนื่องจากอาหารเป็นสิ่งที่แพร่หลายในระหว่างประเทศจนแทบจะเรียกได้ว่าทุกวันนี้ทุกชาติทุกภาษารู้จักและนิยมรับประทานอาหารนานาชาติ เช่น อาหารไทย อาหารฝรั่ง อาหารจีน อาหารญี่ปุ่น มากจนการแปลชนิดนี้มักใช้คำยืมชื่ออาหารเองมาเป็นคำแปล โดยอาจมีการใช้คำลักษณะนามมาควบเพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่น แปล

let's have some spaghetti ว่า ไปกินสปาเกตตีของอิตาเลียนกันเถอะ

I'm going to have some suchi. ฉันจะกินซูชิของญี่ปุ่น

Have some red wine with me ดื่มไวน์แดงกันหน่อยนะ

คำกริยา กินและดื่ม เมื่อใช้ร่วมกับคำยืมชื่ออาหาร จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายว่าเป็นชื่ออาหาร การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมมาแปลจึงนับวันจะลดน้อยลงจากการแปลไปทุกขณะ

8. การแปลคำอุทาน

คำอุทานเป็นสิ่งที่แปลตรงตัวไม่ได้ หรือถ้าแปลตรงตัวจะเกิดความหมายที่แปลก เช่น ถ้าแปล Son of a bitch ว่า “แก ไอ้ลูกหมา” ดังที่เคยมีผู้แปลมาแล้ว ก็เกิดความหมายแปลกๆ เพราะคนไทยไม่เคยดำใครเช่นนั้น แต่ถ้าแปลว่า แก! ไอ้ชิงหมาเกิด! ก็อาจเข้าใจได้ดีกว่า เป็นต้น ดังนั้น การแปลคำอุทานจึงเป็นการแปลเชิงสร้างสรรค์ (creative translation) คือผู้แปลต้องพิจารณาคำแปลหรือหาการอุปมาอุปมัยที่เหมาะสม คำแปลที่เป็นการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม จึงใช้ได้ดีกว่าการแปลตรงตัว เช่น

By Harry,...	แปลว่า ตาเถรเป็นพยาน...
You bastards!	แปลว่า แก ไอ้อุบาทว์!
Oops!	แปลว่า อู๊ย ต้าย ตาย
Thank God!	แปลว่า ขอบคุณคุณพระ
Good gracious	แปลว่า ออกี้แป้นจะแตก

คำอุทานที่ให้รสชาติจะช่วยให้การแปลมีความเป็นธรรมชาติทางภาษาสนุกสนาน น่าอ่าน นอกเหนือไปจากการถ่ายทอดความหมายแบบธรรมดา นอกจากนั้น การอุทานยังต้องคำนึงถึงเพศของผู้อุทาน เช่น ผู้ชายจะไม่อุทานว่า ออกี้แป้นแตก และคำอุทานยังต้องแปลโดยคำนึงถึงสถานการณ์และระดับของภาษาด้วย

9. การแปลสุภาษิต

ในปัจจุบันการแปลสุภาษิตจากภาษาอังกฤษเป็นไทย ทำได้ในสามวิธี คือ

- 1) แปลตรงตัว เช่น
Still water runs deep = น้ำนิ่งไหลลึก
- 2) แปลเอาเฉพาะความหมายโดยไม่เก็บรูปแบบ เช่น
Still water runs deep = ผู้ที่เก็บความรู้สึกเก่งอาจซ่อนอะไรเอาไว้ในใจก็ได้
- 3) แปลโดยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม เช่น
Still water runs deep = คมในฝัก

จะเห็นว่าการแปลทั้งสามวิธีที่ใช้กันอยู่ในหมูนักแปลล้วนแต่เป็นที่ยอมรับ เพราะขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้แปลและลักษณะของผู้อ่านด้วย การแปลตรงตัว ผู้แปลต้องแน่ใจว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจและตีความจากคำแปลตรงๆ นั้นได้ว่าเป็นลักษณะของการอุปมาอุปมัย หรือเป็นการแปลให้เห็นภาพพจน์ไปพร้อมๆ กับการเข้าใจความหมาย การแปลโดยการตีความให้ผู้อ่านในลักษณะที่สองอาจมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้โดยไม่ผิดเพี้ยน อาจเพื่อป้องกันการกำกวมหรืออาจเป็นลักษณะของผู้อ่านที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการอ่านมากนัก ในลักษณะที่สามซึ่งเป็นการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมนับเป็นการแปลที่ยากและอาศัยฝีมือของผู้แปลมากที่สุด เนื่องจากต้องเข้าใจวัฒนธรรมและความหมายของต้นฉบับ ต้องเทียบเคียงหาสุภาษิตไทยที่เท่าเทียมกันและยังต้องระวังให้ภาพพจน์ที่เสนอถึงแม้จะไม่ใช้ภาพพจน์เดียวกันเพราะต่างวัฒนธรรมกัน แต่จะต้องเป็นภาพพจน์ที่เท่าเทียมกัน (equivalent) ที่สุดด้วย จึงนับเป็นศิลปะของการแปลอย่างหนึ่ง

10. การแปลสำนวน

การแปลสำนวนเป็นการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์เนื่องจากสำนวนเป็นหน่วยของความหมายที่ต้องตีความทั้งกลุ่มคำ มิใช่การนำความหมายของคำแต่ละคำมารวมกัน เช่น

He has a good head = เขาหัวดี หมายถึง เขาเป็นคนฉลาด หรือมีสติปัญญาดี มิใช่ศีรษะของเขามีอนามัยดี

He has a good heart = เขาใจดี หมายถึง เขาเป็นคนเมตตากรุณา มิใช่หัวใจเขาแข็งแรง

ดังนั้น งานของผู้แปลจึงต้องอาศัยความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นๆ มาประกอบกัน จึงจะตีความสำนวนได้ถูกต้อง เช่น ต้องเข้าใจว่าผู้พูดภาษาอังกฤษให้ความสำคัญต่อหัวใจมากที่สุดในร่างกาย จึงมีการเปรียบเทียบกับหัวใจมาก แต่คนชาติอาหรับให้ความสำคัญต่อดาบ จึงให้ความสำคัญต่อดาบมาก ถ้าบอกว่า “รักเท่าดาบ” ก็เท่ากับ “รักเท่าหัวใจ” ในภาษาอังกฤษ เป็นต้น

นอกจากสำนวนจะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ประวัติศาสตร์ ตำนาน ศาสนา และความนิยมในสังคมของผู้ใช้ภาษานั้นด้วย เมื่อผู้แปลเข้าใจหลักเช่นนี้แล้วจึงจะสามารถถ่ายทอดการแปลสำนวนของตน โดยเลือกรูปการหรือเทคนิคในการแปลได้เหมาะสม เช่น

- 1) แปลตรงตัวตามสำนวนต้นฉบับในกรณีที่น่าจะเข้าใจว่าผู้อ่านจะเข้าใจได้ เช่น
He has a good head = เขาหัวดี
- 2) แปลสำนวนออกเป็นภาษาธรรมดา เพื่อผู้อ่านจะเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน เช่น
He has a good head = เขาฉลาด หรือมีสติปัญญาดี
- 3) แปลเป็นสำนวนไทยที่เท่าเทียมกัน ที่สามารถให้ทั้งความหมายและภาพพจน์ เช่น
He has a good head = เขาเป็นหัวกะทิ เขาหัวใส เขาหัวไว
- 4) แปลเป็นสำนวนไทยแล้วอธิบายประกอบ เช่น
เขาเป็นหัวกะทิ คือเขาคิดได้เก่ง

การแปลเป็นสำนวนไทยหรือด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม ไม่สามารถทำได้ในทุกกรณี เนื่องจากความแตกต่างและลักษณะที่มาของสำนวนตามที่กล่าวมาแล้ว สำนวนอังกฤษหลายสำนวนไม่สามารถนำมาแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมได้ จึงต้องแปลเป็นสำนวนไทยที่ไม่มีภาพพจน์ประกอบเพียงแต่เป็นวิธีที่พูดกันในภาษาไทยเท่านั้น

อภิปรายผลการสำรวจความคิดเห็นของนักแปลต่อการใช้เทคนิคสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม

1. จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้แปลด้วยการสัมภาษณ์ จะเห็นว่าในปัจจุบันผู้แปลภาษาอังกฤษเป็นไทยมีผู้แปลที่มีความสามารถทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงภาษาที่เกี่ยวข้อง และยังรอบรู้วัฒนธรรมของผู้พูดภาษาอังกฤษและไทยเป็นอย่างดี หรือถ้ามีประเด็นทางวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้องผู้แปลจะพยายามค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารอื่นๆ หรือจากการไต่ถามจากผู้รู้อื่นๆ เนื่องจากผู้แปลเห็นว่าผู้แปลผู้ชำนาญควรแปลเอกสารได้หลากหลายหัวข้อและหลากหลายชนิดและประเภท และควรใช้เทคนิคสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมกับการแปลทุกชนิดเพื่อความเหมาะสม ผลการสัมภาษณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นคุณภาพที่สูงของผู้แปลและคุณภาพของงานแปลด้วย
2. ผลการสัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นชนิดของการแปล เช่น การแปลการชั่ง ตวง วัด การแปลสำนวนและคำอุทาน ซึ่งจำเป็นต้องใช้การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมชี้ให้เห็นความเข้าใจที่ลุ่มลึกต่อการใช้เทคนิคนี้ว่าเป็นการใช้ความจำเป็น (requirement) และเป็นทางเลือกเพื่อให้เกิดความสละสลวยทางภาษา (options) ความชำนาญและคุณภาพของผู้แปลทำให้สามารถเลือกใช้เทคนิคในการแปลได้เหมาะสม
3. เนื่องจากเทคนิคการยืมคำและการยืมคำพร้อมอธิบายเป็นทางเลือกที่ใกล้เคียงกับการแปลด้วยเทคนิคสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม ผู้แปลมักต้องพิจารณาทั้งสองทางเลือกก่อนการแปล ผู้แปลผู้ชำนาญจะทราบถึงทางเลือกเช่นนี้ ในขณะที่ผู้แปลผู้ไม่ชำนาญอาจเลือกการยืมคำโดยไม่คำนึงถึงทางเลือกด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเลยก็ได้ ผลการสัมภาษณ์เช่นนี้เป็นที่น่าพอใจเพราะชี้ให้เห็นแนวโน้มของคุณภาพงานแปลที่กำลังมีคุณภาพที่สูงขึ้นกว่าในอดีตซึ่งอาจยังไม่พัฒนามาเป็นภาพที่น่าพอใจในปัจจุบัน
4. ผู้แปลที่ให้สัมภาษณ์ระบุว่า การแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมเป็นทางเลือกสุดท้าย เพราะเข้าใจถึงผลทางความหมายที่ตามมาว่าอาจมีความไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับได้ แต่อาจใช้ในกรณีที่ต้องการให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติ หรืออาจใช้ในกรณีที่การแปลด้วยวิธีอื่นทำได้ยากหรือต้องบรรยายยืดเยื้อจนทำให้ภาษาไม่ราบรื่น ผลการสัมภาษณ์เช่นนี้สอดคล้องในเชิงทฤษฎีกับความคิดเห็นของ Larson (1998) ซึ่งกล่าวไว้ทุกประเด็นชี้ให้เห็นความสามารถในเชิงทฤษฎีการแปลของผู้แปลซึ่งมีคุณภาพดีเป็นที่น่าสนใจ

อภิปรายผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการแปลด้วยแบบสอบถาม

ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม และเทคนิคการแปลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าเทคนิคการแปลที่สำคัญที่สุดคือ การแปลตรงตัว และทุกคนให้ความเห็นว่า การใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมนั้นทำได้ยากที่สุด แต่แทบทุกคนก็เคยใช้เทคนิคนี้มาแล้ว อาจเนื่องจากทุกคนให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่แม่นยำในการแปล นักแปลเกือบทุกคนเคยประสบปัญหาทางการแปลวัฒนธรรมมาแล้วทั้งสิ้น และเมื่อต้องแปลสำนวนและสุภาษิตเกือบทุกคน

จะพิจารณาใช้เทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม นักแปลส่วนใหญ่พยายามคงรูปแบบทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับไว้ถ้าทำได้ ในการอ่านงานแปลของผู้อื่น นักแปลพอใจที่ได้เห็นการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม แต่อาจหลีกเลี่ยงการแปลข้อเท็จจริงด้วยเทคนิคนี้ และมีความเห็นว่าเทคนิคการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม เป็นการแปลที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านการสื่อความหมายและแสดงภาพพจน์ และจะใช้การแปลนี้เป็นทางเลือกสุดท้าย อาจเนื่องมาจากความซับซ้อนยุ่งยากของการใช้เทคนิคที่ต้องอาศัยความสามารถและความชำนาญของผู้แปล ทั้งนี้ นักแปลส่วนใหญ่เห็นว่าในระบบโลกาภิวัตน์เช่นนี้ เมื่อทุกชาติทุกภาษามีการสื่อสารกันมากขึ้นบทบาทของเทคนิคสิ่งทดแทนอาจลดน้อยลง และการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจะมีมากขึ้นในขณะเดียวกัน จากผลการกรอกข้อมูลทำให้ทราบด้วยว่านักแปลครึ่งหนึ่งเคยตรวจสอบว่าผู้อ่านพอใจการแปลด้วยสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมที่ตนแปลไปแล้วหรือไม่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความใส่ใจในคุณภาพของงานแปลของนักแปลมืออาชีพ ซึ่งมุ่งหวังพัฒนางานแปลของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการเก็บรวบรวมลักษณะการแปลองค์ประกอบต่างๆ ของภาษา เช่น การแปลคำนาม คำกริยา ซึ่งเป็นคำหลักของประโยค โดยรวบรวมจากข้อมูลการแปลที่ปฏิบัติกันอยู่ เพื่อใช้เป็นตัวอย่างประกอบการสอนทฤษฎีการแปลตามหลักภาษาศาสตร์ จะทำให้ผู้เรียนการแปลเข้าใจการประยุกต์ทฤษฎีได้ชัดเจนขึ้น
2. การวิจัยการแปล ควรก้าวออกนอกสาขาวิชาการแปลไปเชื่อมโยงกับสาขาวิชาอื่นๆ ในกลุ่มภาษาศาสตร์ เช่น ภาษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์วรรณกรรม หรือการสื่อสารด้วยภาษา และสาขาการศึกษาวัฒนธรรม เนื่องจาก การแปลเป็นการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และวัฒนธรรมระหว่างภาษา การวิเคราะห์เทคนิคและรวบรวมตัวอย่างการแปลจะเป็นข้อมูลที่ดีในการเชื่อมโยงไปยังการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องดังกล่าว
3. การบันทึกภาษา และการบรรยายภาษา เป็นข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์ภาษาเพื่อการสอนภาษา ทั้งที่เป็นภาษาแม่และภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ การเปรียบเทียบภาษาให้เห็นความหมายโดยการรวบรวมการบรรยายภาษาด้วยการแปล จึงอาจอธิบายการทำงานและโครงสร้างของภาษาที่จำเป็นต้องใช้สอนในการสอนภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ความแตกต่างของการใช้กรรตุจาก และกรรมจาก (active and passive voice) ของภาษาอังกฤษและภาษาไทย จะสะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนจากการแปลภาษา
4. นักแปลสามารถนำผลการวิเคราะห์การแปลในลักษณะต่างๆ มาเป็นแนวปฏิบัติในการแปลตามหลักวัจปฏิบัติศาสตร์ ควบคู่ไปกับการศึกษา ทฤษฎีการแปลตามหลักภาษาศาสตร์ประยุกต์ ตัวอย่างจากการรวบรวมข้อมูลการแปลและนำมาบรรยายไว้จะเพิ่มวงศัพท์และปรับปรุงเทคนิคการแปลให้กับนักแปลได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อผู้แปลยึดติดกับเทคนิคการแปลตรงตัวหรือขาดความหลากหลายในการใช้เทคนิค ก็อาจปรับปรุงคุณภาพของงานแปลของตนได้

บรรณานุกรม

- Bassnett, S. (2007). Culture and Translation. In Kuhlwezak, P & Littau, K (Eds.), A companion to translation studies. New York: Multilingual Matters Ltd.
- Baker, M. (1997). In Other Words: A Course Book on Translation. London: Routledge.
- Barnwell, K. G. L. (1980). Introduction to Semantics and Translation. Hursley Green, England: Summer Institute of Linguistics.
- Bell, T.R. (1991). Translation and translating: Theory and Practice. New York: Longman Inc.
- Brislin, R.W. (1976). Translation: Application and Research. New York: Gardner Press Inc.
- Brown, G., and Yule, G. (1983). Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary. (2003). Cambridge University Press (2nd ed.). Retrieved October 21, 2006, from <http://dictionary.cambridge.org/cald/>
- Carnap, R. (1942). Introduction to Semantics. Cambridge: Mass M.I.T. Press.
- Catford, J.C. (1965). A Linguistic Theory of Translation. London: Oxford University Press.
- Chadaporn, C. (1965). An Analysis of the Translation of "My Life Bill Clinton". A research paper for LA 900 submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Language and Communication, School of Language and Communication the National Institute of Development Administration
- Chilver, J. (1992) English for Business: A Functional Approach. London: DP Publication LTD.
- Collin Cobuild Dictionary 1995. Harper Collins Publishers. London.
- Denoun, E. (2000) Translation and Culture. Retrieved August 15, 2010, from <http://www.complete-translation.com/culture.htm>
- ESCAP. (1984). Technology for Development. United Nation Fortieth Session of the Commission: Tokyo.
- Fromkin, V. & Rodman, R. (1993) An Introduction to Language. Texas: Harcourt Brace College Publishers.
- Goedde, B. (2007). The New York Times: Nonfiction in Translation. Retrieved Jan15, 2009 from http://www.creativenonfiction.org/brevity/craft_goedde.htm
- Grice, H. P. (1975). Logic and Conversation, in Cole P. and Morgan, J.L. (eds), Syntax and Semantics: Vol.3. Speech Acts. New York: Academic Press.
- Hatim, B. and Mason, I. (1990). Discourse and the Translator: New York: Longman Inc.
- Hariyanto, S. (1996). Implication of Culture on Translation Theory and Practice. Malang: State Polytechnic.

- Himmelmann, N.P. and Bochum, R. (1996) "Documentary and Descriptive Linguistics" Linguistics Volume 36, 1996.
- Karamanian, A.P. (2002). Translation and Culture. Translation Journal, V.6, No.1 January 2002. Retrieved December 9, 2006 from <http://accurapid.com/journal/19culture2.htm>
- Katz, J. 1972. Semantic Theory. New York: Harper & Row.
- Kempson, R. M. (1996). Semantic Theory. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kreidler, C. W. (1998). Introducing English Semantics, London: Routledge.
- Kloepfer, R. (1967). Translation Theory and Intercultural Relations. Munich: Wilhelm Fink.
- Kurland, J. D. (2000). Fiction vs Nonfiction. Retrieved January 19, 2009, from <http://www.criticalcading.com/fictionvnonfiction.htm>
- Larson, M. (1998). Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence.
Oxford: University Press of America.
- Larson, R & Segal, G. (1995). Knowledge and Meaning: An Introduction to semantic theory. USA: Massachusetts Institute of Technology.
- Lefevere, A. (1975). Translating Poetry: Seven Strategies and a Blueprint. Accent: Van Gorcum.
- Lyons, J. (ed) (1997). Semantics. Cambridge: Cambridge University Press.
- Munday, J. (2001). Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London: Routledge.
- Nabokov, V. (1964). Translator's Introduction. New York: Bollingen Foundation.
- Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. London: Prentic Hall International Ltd.
- Newmark, P. (1992). Approaches to Translation. Cambridge: Cambridge University Press.
- Newmark, P. (1995). Approaches to Translation. London: Phoenix ELT.
- Nida, E. A. (1964). Toward a Science of Translating with Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating. Leiden: E.J. Brill.
- Nida, E. A. and Taber, C. R. (1982). The Theory and Practice of Translation. Leiden: E.J. Brill.
- Nida, E.A. (2001). Contexts in Translating. Amsterdam: John Benjamins.
- Nopakun, M. (2006). An Analysis of the Translation of "Balileo's Daughter".
A research paper for LA 900 submitted in portal fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Language and Communication, School of Language and Communication the national institute of Development Administration.
- Oxford Advance Learner's Dictionary (2000). International Student's Edition (6th ed.). England: Oxford University Press.

- Parkinson, G. (1982). *The Theory of Meaning*. Oxford: Oxford University Press.
- Patcharee, P. (1999, December 7). "Translate it". *Bangkok Post*, Classified.
- Patcharee, P. (2005). *An Analysis of Linguistic, Functional, and Socio-cultural Characteristics of Loan Translation: A Case Study of English-Thai Translation*. Paper Presented at the International Conference on "Language, Communication, and Culture: Dialogues and Contexts in Focus".
- Pokasamrit, P. (2010). Idioms and proverbs: Linguistic forms and English to Thai translation techniques. *NIDA Language and Communication Journal*, 15 (14).
- Samovar, L.A., Porter, R.E. & Stefani, L.A. 1998. *Communication Between Cultures*. Belmont: Wadsworth.
- Savory, T. H. (1968). *The Art of Translation*. London: Cape.
- Singleton, D. (2000). *Language and the Lexicon*. New York: Oxford University Press.
- So Sethaputra (2546). *New Model English-Thai Dictionary*. Thai Wattanapanich Co. Ltd. Bangkok.
- Spolsky, B. (1998). *Sociolinguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Toury, G (2000). *Descriptive translation studies-and beyond*, Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press, p. 56
- Trappe, T., and Tullis, G. (2005). *Intelligent Business*. Essex: Pearson education Limited.
- Thrivani, C. (2002). *Cultural Elements in Translation*. *Translation Journal*, V.6, No.1 January 2002. Retrieved January 08, 2009 from <http://accurapid.com/journal/19culture.htm>
- Twain, M. (1869). Retrieved January 19, 2009 from www.questia.com/literature
- Tytlar, A. F. (1907). *Essay on the Principles of Translation*. London: Dent.
- Widdowson, H. (1979). *Explorations in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Wills, W. (1982). *The Science of Translation*. Stuttgart: Gunter Narr Verlag Tubingen.
- คู่มือการเจรจาและทำข้อตกลงการถ่ายทอดเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ 2528. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการพลังงาน.
- พัชรี โภคาสัมฤทธิ์. "การแปลเพื่อเทคโนโลยี" เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 13 ประจำปีการศึกษา 2543-2544.
- พัชรี โภคาสัมฤทธิ์. "การแปลอังกฤษเป็นไทย : ทฤษฎีและเทคนิค" สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2549.

ภาคผนวก

ตัวอย่างการแปล

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<p>CHAPTER ONE: Downstream</p> <p>I CAME TO FULING on the slow boat down stream from Chongqing. It was a warm, clear night at the end of August in 1996 stars flickering above the Yangtze River, their light too faint to reflect off the black water. A car from the college drove us along the narrow streets that twisted up from the docks. The city rushed past, dim and strange under the stars.</p> <p>There were two of us. We had been sent to work as teachers, and both of us were young: I was twenty-seven and Adam Meier was twenty-two. We had heard almost nothing about Fuling. I knew that part of the city would be flooded by the new Three Gorges Dam, and I knew that for many years Fuling had been closed to outsiders. Other than that I had been told very little.</p> <p>No Americans had lived there for half a century. Later, I would meet older people in town who remembered some American residents in the 1940s, before the 1949 Communist Liberation, but such memories were always vague. When we arrived, there was one other foreigner, a German who was spending a semester teaching at a local high school. But we met him only once, and he left not long after we settled in. After that we were the only foreigners in town. The population was about 200,000, which made it a small city by Chinese standards.</p>	<p>บทที่หนึ่ง: ล่องตามลำน้ำ</p> <p>ผมเดินทางมายังเมืองฝูหลิง โดยเรือความเร็วต่ำ ล่องมาตามลำน้ำจากเมืองฉงชิ่งในปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2539 คืนนั้นอากาศอบอุ่น ท้องฟ้ากระจ่าง แสงดาวพราวระยิบอยู่เหนือลำน้ำแยงซี แต่ลำแสงนั้นยังสลัว รางเกินกว่าจะสะท้อนเงาของผิวน้ำสีดำได้ รถยนต์ของวิทยาลัยพาเราผ่านไปตามถนนสายยาวแคบๆ ซึ่งเลี้ยวลดคดเคี้ยวออกมาจากท่าเรืออย่างรวดเร็ว ผ่านตัวเมืองที่ดูขมุกขมัวและแปลกตาอยู่ภายใต้หมู่ดาว</p> <p>ผมอายุยี่สิบเจ็ด และอาดัม เมเออร์อายุในวัยยี่สิบสอง เราสองคนซึ่งล้วนยังอยู่ในวัยฉกรรจ์ถูกส่งมาทำงานที่นี้ในฐานะครู เราแทบจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับฝูหลิงเลย ผมรู้แต่เพียงว่าบางส่วนของเมืองนี้คงจะจมอยู่ใต้น้ำภายหลังการสร้างเขื่อนสามโตรกผาแห่งใหม่ และรู้ว่าฝูหลิงเป็นเมืองที่ปิดประตูจากโลกภายนอกมานานหลายปีแล้ว ส่วนเรื่องอื่นๆ นอกจากนั้นก็ล้วนเป็นเรื่องที่ผมได้รับการบอกเล่ามาเพียงเล็ๆ น้อยๆ เท่านั้น</p> <p>ไม่มีชาวอเมริกันอาศัยอยู่ในเมืองนี้มาครึ่งศตวรรษแล้ว ต่อไปผมคงจะได้มีโอกาสพบกับคนเฒ่าคนแก่ของเมือง ที่ยังพอจดจำบรรดาชาวอเมริกันซึ่งเคยเข้ามาพักอาศัยในเมืองนี้ในช่วงทศวรรษ 1940 ได้อยู่บ้าง ผมหมายถึงในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2492 ซึ่งเป็นปีที่พรรคคอมมิวนิสต์ประกาศปลดแอกประเทศจีน แต่ความทรงจำเหล่านั้นคงจะเลือนรางเต็มทีในช่วงที่เราเดินทางมาถึงเมืองนี้มีคนต่างชาติอยู่แล้วหนึ่งคนเป็นชาวเยอรมันที่ได้เข้ามาสอนหนังสือในโรงเรียนมัธยมท้องถิ่นแห่งหนึ่งเป็นเวลาหนึ่งเทอม แต่เรามีโอกาสพบเขาเพียงครั้งเดียว แล้วเขาก็ได้เดินทางกลับไปภายหลังจากที่เราลงหลักปักฐานที่นี่ได้ไม่นานนัก หลังจากนั้นเราก็เป็นชาวต่างชาติเพียงสองคนเท่านั้นในเมืองนี้ เมืองซึ่งมีประชากรราว 200,000 คน นับว่าเป็นเมืองขนาดเล็กตามมาตรฐานของประเทศจีน</p>

ภาษาต้นฉบับ	ภาษาแปล
<p>There were no railroad in Fuling. It had always been a poor part of Sichuan province and the roads were bad. To go anywhere you took the boat, but mostly you didn't go anywhere. For the next two years the city was my home.</p>	<p>ในฟูลิงไม่มีทางรถไฟ ฟูลิงถือเป็นเขตพื้นที่ยากจนแร้นแค้นของมณฑลเสฉวน ถนนหนทางจึงอยู่ในสภาพย่ำแย่ การสัญจรไปมาอาศัยทางน้ำเป็นหลัก แต่ส่วนใหญ่ผู้คนที่มักไม่ค่อยเดินทางไปไหนต่อไหนกันนัก และนับจากนี้ไปอีกสองปีเมืองนี้จะเป็นเสมือนบ้านของผม</p>

ตัวอย่างการแปล

When he's dating you, he'll constantly be on guard and watching to discern, "Does she like me for who I am? Or for what I can provide?"

When a man takes a bitchier, independent woman out to dinner, he's not thinking to himself, "Without me, she won't eat." If he takes her away for the weekend and he's discussing the \$1.6 million real estate deal he closed, her response will be, "Good for you. Congratulations." But she won't seem terribly impressed or hungry to get a piece of it. If he picks her up in a \$350,000 Aston Martin, she'll get into the car and say, "Thank you for picking me up. It was thoughtful of you to drive so far out of your way." This shows that she appreciates him, not the car. This is the woman who will make a man get out of his "me, myself, and I" mode and get him thinking in "we" mode. Why? Because she is unimpressed by the shallow things most woman are impressed by. This sets her apart.

It's your independence that wins his heart. He marries the woman who lets him know she'd sooner be picked up in a used Dodge with dents in the side and hubcaps missing, than to be treated with disrespect. If he has a bad attitude or isn't a gentleman, he has to know you will hail a cab or take the bus home. It's when he feels you can't be "bought" that he thinks about marriage.

When it comes to marriage, men tend to shy away from woman who know all the expensive hot spots. Or a woman who name-drops, and is all too familiar with accoutrements of success. When she says, "Nice Rolex!" what he sees is a potential shakedown on his horizon.

ภาษาแปล

เมื่อผู้ชายกำลังเดทกับคุณ เขาจะตั้งการ์ดป้องกันตัวเองและคอยสังเกตจนแน่ใจว่า “เธอชอบเราเพราะตัวตนของเราหรือเพราะสิ่งที่เราปรนเปรอให้เธอกันแน่?”

เมื่อผู้ชายพาผู้หญิงที่เป็นตัวของตัวเองอย่างยัยตัวร้ายไปทานอาหารค่ำด้วยกัน เขาไม่คิดหรอกว่า “นี่ถ้าไม่มีเราเธอคงอดอยากปากแห้งแน่ๆ” ถ้าเขาพาเธอไปพักผ่อนช่วงสุดสัปดาห์และพูดถึงความสำเร็จในการเจรจาธุรกิจอาหารมัทรีมูลค่า 1.6 ล้านดอลลาร์ เธอจะตอบเขาไปว่า “ดีจังเลยนะคะ ยินดีด้วยค่ะ” แต่เธอจะไม่แสดงออกนอกหน้าว่าปลาบปลื้มเป็นที่สุดหรือหิวกระหายเงินจำนวนนั้น ถ้าเขาขับรถแอสตัน มาร์ติน ราคา 350,000 ดอลลาร์มารับ เธอก็จะขึ้นรถแล้วพูดว่า “ขอบคุณนะค่ะที่มารับ คุณใจดีจัง อุตสาหกรรมมาไกลขนาดนี้” มันเป็นการแสดงให้เห็นว่าเธอชื่นชมในตัวเขา ไม่ชมรถของเขา นี่คือนักหญิงที่จะทำให้ผู้ชายเลิกคิดถึงแต่ตัวเองและหันมาคิดถึงกันและกันแทน เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเธอไม่ได้หลงใหลกับสิ่งที่เป็นเปลือกนอกอย่างที่ผู้หญิงส่วนใหญ่ปลาบปลื้มกันและนี่ที่ทำให้เธอแตกต่าง

ความเป็นตัวของตัวเองของคุณนี่แหละที่จะชนะใจเขาได้ ผู้ชายจะแต่งงานกับผู้หญิงที่ทำให้เขารู้ว่าเธอยอมนั่งรถมือสองที่บุบบุโรทั่งและฝากรอบค้อมล้อหลุดหายดีกว่าต้องทนพฤติกรรมไม่ให้เกียรติกันจากเขา ถ้าเขาพูดจาไม่ดีหรือไม่เป็นสุภาพบุรุษ เขาจะรู้ทันทีว่าคุณยอมกระโดดลงจากรถของเขาแล้วเรียกแท็กซี่หรือขึ้นรถเมล์กลับบ้านยังจะดีเสียกว่า และเมื่อเขารู้สึกว่าคุณไม่สามารถซื้อได้ด้วยเงินเขาจะคิดถึงเรื่องแต่งงานขึ้นมาเลย

ถ้าเป็นเรื่องแต่งงาน ผู้ชายมักจะหวาดผวานักหญิงที่เป็นแฟนพันธุ์แท้เรื่องของแบรนด์เนมหรือผู้หญิงที่ชอบพูดถึงแต่เรื่องคนดังหรือคุ่นเคยกับสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จทั้งหลาย เมื่อเธอพูดว่า “โรเล็กซ์เรือนี่สวยนะค่ะ!” สิ่งที่เขาคิดก็คือการปอกลอกกำลังมาเยือนแล้ว